

Jaarboekje van het Oudheidkundig Genootschap "Niftarlake" 1961

<https://hdl.handle.net/1874/9576>

JAARBOEKJE
VAN HET
OUDHEIDKUNDIG GENOOTSCHAP
„NIFTARLAKE”
1961

Drukkerij P. den Boer & Smits
Jeruzalemstraat 8-12 — Utrecht

Beschermheer:

Mr C. Th. E. graaf van Lynden van Sandenburg, Cothen.

Eere-leden:

J. D. Bastert, Maarsssen.
Mgr. A. E. Rientjes.

Bestuur:

Mr Dr N. J. C. M. Kappeyne van de Coppello,
Loenen a. d. Vecht, *Voorzitter.*
Jhr. P. H. A. Martini Buys, Avenue Concordia 68,
Rotterdam-O., *Secretaris.*
G. J. Weyland Jr, Loenen a/d Vecht, Bibliothecaris
en *wnd. Penningmeester.*
Mgr. A. E. Rientjes, Utrecht.
J. D. Bastert, Maarsssen.

} Dagelijks
Bestuur

J. Trouw, Abcoude.
A. H. Doude van Troostwijk, Breukelen.
Ir J. Loeff, Oud-Loosdrecht.
F. D. Sprenger, Vreeland.
G. Adriaans, Amersfoort.
Dr D. P. Blok, Nederhorst den Berg.

Redactie Jaarboekje:

Mr Dr N. J. C. M. Kappeyne van de Coppello.
Mgr A. E. Rientjes, Utrecht.
Jhr. P. H. A. Martini Buys.

LEDEN :

Abcoude:

Bianchi, Mr. R.
 Bouman, J. H.
 Carmiggelt, Mej. J. W.
 Doorn, Dr A. van
 Graaf, Mevr. J. H. de
 Heuven, H. van
 Heuven, Mej. M. H. van
 Hulst, A. J. van
 Luca, W. F.
 Pape, W. F.
 Pompe, P. H.
 Quarles van Ufford, Jhr Mr
 L. A.
 Schoenmaker, H.
 Storm-van Gent, Mevr. J. M.
 Trouw, C. C.
 Trouw, J.
 Tussenbroek Jr, G. C. van
 Uiterwaal, M. C.
 Veltman-v. Cruyssen, Mevr.
 A. G.
 Vis-Völker, Mevr. C. A. L. M.
 Vries, B. H. de
 Vries-Koster, Mevr. L. de
 Wiersma, Prof. Dr W.

Amersfoort:

Adriaans, G.
 Chijs, Mej. N. van der
 „Flehite” Oudh. Vereen.
 s'Jacob, Mevr. Dr H. E.

Amstelveen:

Achterbergh, J. W. N. van

Amsterdam:

Beekman, J. S.
 Bond „Heemschut”

Duyvensz, Fr.
 Koninklijke Academie van
 Wetenschappen
 Koninklijk Oudheidkundig
 Genootschap
 Lange, Allert de, C. V.
 Leuven, K. F. van
 Leuven-Werker, Mevr.
 W. M. van
 Niekerk, W.
 Hoek Ostende, Mr J. H.
 van den
 Pannevis, Mr C.
 Renes, H.
 Universiteitsbibliotheek
 van Amsterdam
 Weede, Jhr. S. G. van
 Wijk, Mevr. A. C. van

Ankeveen:

Harinxma thoe Slooten, B. A.
 Ph. Baron van

Arnhem:

Matthes-de Rooy, Mevr. C. H.

Baambrugge:

Arends, H.
 Geel, W.
 Grevenstuk, Prof. Dr A.
 Kalff, L. E. A.
 Lec, Mej. E. van der
 Portengen-Hoefman, Mevr. E.
 Walbeek, J. H. van

Baarn:

Voorst van Beest, J. P. van
 Dedel, Jhr. Mr C.

Barneveld:
Snijder, M.

De Bilt:
Bogaard, P. H.

Bilthoven:
Holthe tot Echten, Jhr. Dr
L. M. van
Twiynstra, Ir. U.

Blaricum:
Lindenhout, H. J. van 't.

Breukelen:
Baas, J.
Backer-van Zuilenburg,
Mevr. J. G.
Becker, W. A.
Beek-Jansen, Mevr. Mr. A. C.
ter
„Beth San”, Directie Ver.
Bijleveld, Th. Th. M. H.
Colenbrander-Hoekstra,
Mevr. A. H.
Colenbrander, H. Th.
Coppoolse, K.
Ginkel, Mr H. C. L. van
Goeman Borgesius-Blommers,
Mevr. Th.
Grift, A. van der
Haars, Mej. Mr E. A.
Kroon, H.
Mertens, Ir H. F. b.i.
Molenkamp, J.
Postma, Dr E. B. J.
Remijnse, Prof. Dr J. G.
Smits, P. B. A.
Tekenburg, G.
Troostwijk, A. H. Doude van,
Vermeulen, J. Th.
Vis Sr., G.

Vries Verbrugghen, Mevr. C.
F. W. de
Vulpen Jr., W. van

Breukelerveen
(post Tienhoven):
Graaf Wzn., E. de
Vigeveno, A. L. G.

Bunnik:
Tholen-Schmidt, Mevr. A.

Bussum:
Ahrend-v. Gemund, Mevr. M
Berg, H. van den
Nordemann, J. G.

Cothen:
Mr. C. Th. E. graaf van Lyn-
den van Sandenburg

Doorn:
Stoop-Koekoek, Mevr. G. van
der

Driebergen:
Clifford Kock van Breugel,
Erven Jhr. Mr Dr J. R.

Ede:
Jantzen, F. B. F.G.zn.

Gorsse:
Schimmelpenninck, G. Graaf

Gouda:
Oudh. Kring „Die Goude”

's-Gravenhage:
Bak, J. P.
Bureau van de Rijksdienst
v.d. Monumentenzorg

Hartog, L.
 Hess Jr., P.
 Koninklijke Bibliotheek
 Middelberg, Mr G. A. A.
 Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie
 Velsen-Metzelaar, Mevr. W.
 L. van

Groningen:

Schoemaker, Pastoor F. J.

Hilversum:

Hoogland, W. H.
 Notten, Mej. W. L. van
 Ronde, J. de
 Scheltema, H. D.
 Smorenburg, J. M.
 Steyling, Dr W. J.

Hollandse Rading:

Kuhlwillm, H. J.

Huizen (N.-H.):

Volkersz, H. F.

Kamerik:

Breen, H. L.

Kockengen:

Gemeente Kockengen

Laren (N.-H.):

Boetzelaer, R. W. C. Baron
 van
 Leonhardt, G. J. G.

Leiden:

Antiquariaat en Boekhandel
 Burgersdijk en Niermans
 Mij. van Nederlandse Letterkunde

Loenen a.d. Vecht:

As, P. van
 Bastert, J. N.
 Beusekom-van Foreest, Mevr.
 de Wed. Mr F. C. van
 Blok Jr., J. W.
 Enst, Dr W. van
 Erdmann, Erven Mr R. H.
 Dudok van Heel, J. F.
 Hofwegen, G. van
 Holthoon, J. van
 Joncheere-van Dijk, Mevr.
 C. H. de
 Kampen, J. W. van
 Kappeyne van de Coppello,
 Mr Dr N. J. C. M.
 Kappeyne van de Coppello-
 van Panhuys, Mevr. Th. E.
 C. M.
 Kappeyne van de Coppello-
 Wijgers, Mevr. E. J.
 Kempen, J. M. C. van
 Klaassens, E. H.
 Kralingen, B. van
 Olf, C.
 Pruijn, J. H.
 Sondaar, L. H.
 Wedden, H. J. M. van der
 Weyland, G. J.
 Wittert van Hoogland,
 Jhr. O. A. E. E. L.

Loenersloot:

Kalff Azn., G. A. A. A.
 Sluyters Jr., J.

Loosdrecht:

Boeschoten, J.
 Doude van Troostwijk,
 Mr J. H. M. A.
 Freese, J. P.
 Haselen, Mej. E. van
 Loeff, Ir. J.
 Voogsgaerd, W. J.

Maarsse:

Agterberg, J.
 Alleman, J. G.
 Bastert, J. D.
 Berg, B. O. van den
 Bruza, Ir. I. V.
 Cosijn, Dr J.
 Dekker, D.
 Diepgrond, H.
 Droogenbroek, H. J. van
 Feyten, A.
 Freytag, F. J. de
 Groot- de Vries, Mevr.
 P. C. de
 Hellemans, J. J. H.
 Huitzing, E. R.
 Huydecoper van Maarsseveen,
 Jhr. J.
 Jansen, Mgr. A. M.
 Kerkvoort, P. van
 Klap, C. P.
 Schuckink Kool, Mej. A. W.
 Kraayenhagen, J.
 Kroon, G.
 Mol, B. C. J. de
 Remijnse, M.
 Rodriguez, M.
 Royen, N. van
 Rijsterborgh, C. J.
 Sandick, J. W. W. A. G. van
 Schaik, Mr Dr Th. E. E. van
 Schenk, Mr W. L.
 Schipper, A. P.
 Servaas, J. N.
 Seumeren, M. F. M. van
 Verkuil, M.
 Vlugt, J. van der
 Westermann, B. W.
 Zwaardemaker, R. C.
 Zijlstra, S. H.

Maastricht:

Limburgs Geschied- en Oud-
 heidkundig Genootschap

De Meern:

Bruijn, Jac. de

Muiderberg:

Schellart, A. I. J. M.

Naarden:

Gortel, Dr J. H. van
 Oudenniel, C. G. van

Nederhorst den Berg:

Blok, Dr. D. P.
 Brink, H. van den
 Huisstede, C. van
 Ver. voor Vreemdelingenver-
 keer

Nieuwersluis:

Blankenberg, B. H.
 Blijdenstein-Cruys, Mevr.
 C. E. B.
 Doedens, J. B.
 Doude van Troostwijk, D. W.
 Doude van Troostwijk, L. W.
 Doude van Troostwijk,
 Mr W. I.
 Schmal Jr., J. P.

Nigtevecht:

Amesz, P. J.
 Hulsinga, D.
 Wees, G. A. van

Oosterbeek:

Beusekom, Mr E. van

Overveen:

Vries-van der Lee, Mevr.
 A. de
 Warnaars, H. B. E.

Rilland-Bath:

Spaan, D. C.

Rotterdam:

Bibliotheek en Leeszaalen der
Gem. Rotterdam
Vereniging Boerenwagenclub
Canter Cremers, Mr J. J.
Martini Buys, Jhr P. H. A.

Rijswijk (Z.H.):

Nitschmann, E. A.

Schiedam:

Kolenberg, Mej. M. D.

Soest:

Bentinck, Mr S. P. Baron
Isings, J. H.

Soesterberg:

Haselen, Mr J. van

Utrecht:

Biegelaar Jr, J. B. P.
Buisman, P. W.
Burg, Plebaan J. van der
Eldering-Niemeyer, Mevr.
Mr. W.
Haakman, P. J.
Hagenouw, J. E.
Hinfelaar, L. C.
Historisch Genootschap
Horst, A. van der
Linde, Prof. Dr. S. van der
Lip-Kibbeling, Mevr. W. A.
M. v. d.
Mesdag-Spier, Mevr. M. T. v.
Mezger, J.
„Oud-Utrecht”, Ver.
Plomp, R.
Plomp Klijnsma, Mevr. W.A.
Provinciale Bibliotheek
Rientjes, Mgr. A. E.
Rooy, Mej. G. A. van

Rijksarchief in de Prov.
Utrecht

Schuit, Mr. H. A. R.
Smits, Erven H. J.
Soeten, H. J. de
Tange-van Keeken, Mevr.
de Wed. Dr H. M.
Terbijhe, L.
Théonville, F. W. G.
Ven, Dr A. J. van de
Vor der Hake, J.
Wilbrenninck, J. C.
Wit, H. C. de
Woerden, A. W. F. C. van

Vinkeveen:

Vries, J. de

Vreeland:

Beelaerts van Blokland,
Jhr. J. P.
Leeuwen Boomkamp,
D. C. van
Doorne, Mr. P. W. van
Hartung, O. E. K.
Lanscot, G. M. G. I. van
Oosterbroek, B. H. A.
Sprenger, F. D.
Tas, Mr L. C. van der
Vuurman, C.

Waardenburg:

Goelst Meyer, A. F. van

Wageningen:

Kniphorst's Boekhandel

Wassenaar:

Wieder Jr., F. C.

Weesp:

Lindeboom, G.

Weesperkarspel:

Aafjes, H. W.
Klaveren, W. van

Wijk bij Duurstede:

Dijkman-Schoenmaker,
Mevr. G. J. E.

IJsselstein:

Cool, A. G., Notaris.
Cool-van Oosten Slingeland,
Mevr. C. J. G.

Zeist:

Adels-Vermeulen, Mevr. de
Wed. Dr. M.
Lantsheer, J. A.
Klausz-Martini Buys, Mevr.
A. M.
Vor der Hake, J. J. G.

Zetten:

Bemmel, A. A. van

Zwolle:

Doude van Troostwijk,
Ir. H. J.

Jaarverslag 1960

Op Dinsdag 17 Mei 1960 had in café-restaurant „De Harmonie” te Maarssen de jaarvergadering plaats, welke volgens de presentielijst werd bezocht door 27 leden.

De voorzitter opende de vergadering met een welkomstwoord en herdacht de in 1959 overleden leden, zijnde de heren: C. van Dorp, P. A. Kater, Dr. Mr. J. W. Verburgt en P. van Walbeek.

Na voorlezing van de notulen van de vorige vergadering werden deze na het aanbrengen van een kleine verbetering goedgekeurd: aansluitend hieraan werd door de secretaris het jaarverslag voorgelezen.

Vervolgens bracht de penningmeester zijn financieel verslag uit. Tot aller tevredenheid bleek het batig saldo van de rekening per 1 Januari 1960 te zijn gestegen tot f 1907,26. Op voorstel van Jhr. Mr. L. A. Quarles van Ufford, vertegenwoordigende de kascommissie, die het financieel beheer had nagezien en in orde bevonden, werd de penningmeester onder dankzegging voor zijn beleid gedéchargeerd. In de kascommissie voor het jaar 1960 werden benoemd de heren Servaas en Wymstra met als plaatsvervangend lid de heer Westermann.

Bij de bestuursverkiezing verklaarde de voorzitter dat hij namens het bestuur voor de aanvulling van het bestuur de heer Dr. D. P. Blok aanbeveelt. Bij acclamatie werden de aftredende bestuursleden, de heren Kappeyne van de Coppello, Rientjes en Doude van Troostwijk herkozen en benoemd de heer Dr. D. P. Blok te Nederhorst den Berg.

Het volgende punt van de agenda bracht de excursie naar Alkmaar aan de orde. Na enige discussie werd de datum hiervan door de vergadering vastgesteld op Dinsdag 5 Juli. Op voorstel van het bestuur werd bij meerderheid van stemmen besloten om in 1961 naar 's Hertogenbosch te gaan. Als leden van de excursie-commissie voor 1960 werden aangewezen: Mevrouw Van Nagell en de heren Sprenger en Martini Buys.

Voor het Jaarboekje bleken gelukkig weer enige artikelen beschikbaar te zijn.

De bijdrage aan de Commissie voor de Vecht en het oostelijk en westelijk plassengebied bleek zowel voor- als tegenstanders te hebben. We kregen de indruk, dat een grotere openbaarheid van de financiën van deze stichting bevorderlijk voor een vlottere verlening van de subsidie zou kunnen worden. Tenslotte werd de bijdrage toch weer op *f* 100,— vastgesteld.

Bij de rondvraag vroeg de heer Weyland de aandacht voor de uitbreidingsplannen van Loenen. Spreker betreurde, dat door deze plannen het oude dorpskarakter van Loenen zwaar zal worden geschonden, ook de Vechtcommissie was er sterk tegen gekant. Men betreurde, dat de burgerij niet meer bij de plannen wordt betrokken, waarop de heer Wymstra antwoordde, dat dit wel kan, maar zeer kostbaar is, omdat men dan b.v. gedetailleerde opmetingen van straatwanden zal moeten gaan maken om de burgerij een duidelijk beeld van de ontworpen plannen te geven. De gebruikelijke plannen lijden aan een gebrek aan verstaanbaarheid door de burgerij.

Op een desbetreffende vraag antwoordde de voorzitter, dat getracht zal worden een index van alle artikelen in de oude jaarboekjes te publiceren, tezamen met een catalogus van hetgeen in de bibliotheek aanwezig is.

Ten slotte verklaarde de heer Wymstra bijzonder bezorgd te zijn over de toekomst van het Huis ten Bosch, omdat de gemeente Maarssen het raadhuis in Goudesteyn heeft ondergebracht. Het Huis ten Bosch staat thans op non-actief en is volkomen verwaarloosd. Het zou een groot verlies zijn, als er geen goede bestemming voor zou kunnen worden gevonden. Gelukkig is volgens spreker de demping van de Korte Gracht aangehouden en is het sluisje, dat aan de Korte Gracht vastzit behouden.

Niets meer aan de orde zijnde sloot de voorzitter de vergadering na de aanwezigen voor hun opkomst te hebben bedankt.

Tot zover het verkorte verslag van de jaarvergadering.

Op 10 Februari 1960 verloren wij door overlijden ons bestuurslid de heer Pastoor J. M. J. Waterkamp. In de hierdoor ontstane vacature werd door de ledenvergadering voorzien door de benoeming van Dr. D. P. Blok.

Kort na de jaarvergadering overleed plotseling ons medelid de heer W. Wymstra. In hem verloren wij een toegewijd lid, wie de schoonheid van de Vechtstreek zeer ter harte ging.

Op Dinsdag 5 Juli 1960 had de excursie naar Alkmaar plaats. Helaas kon worden vastgesteld, dat het rijden van de autobus

XIII

door de Vechtstreek geen stimulans tot grotere deelneming is geweest. Het aantal deelnemers was ditmaal teleurstellend.

Het ledental van het Genootschap onderging in het afgelopen jaar een kleine vermindering door overlijden en bedanken, het bedroeg aan het einde van het verslagjaar 263.

Met belangstelling ziet het bestuur nieuwe bijdragen voor de volgende jaarboekjes tegemoet.

MARTINI BUYS.

STAAT VAN ONTVANGSTEN EN UITGAVEN
Boekjaar 1960

<i>Ontvangsten:</i>	<i>Uitgaven:</i>
Batig saldo 1959	Kosten Jaarboekje 1959 f 579,07
Contributies	Onkosten:
Verkochte jaarboekjes	port, drukkosten, telefoon, etc. " 97,95
Rente 1960	Bijdrage Commissie voor de
	Vecht en het O. en W. Flassen-
	gebied " 100,—
	Bibliotheek " 7,47
	Batig saldo: Kas f 1.284,86
	Effecten " 1.000,—
	" 2.284,86
	f 3.069,35
f 3.069,35	

De penningmeester:
G. J. WEYLAND.

Excursieverslag 1961

Het is verheugend ditmaal het excursieverslag te kunnen beginnen met de mededeling, dat op Dinsdag 27 Juni 1961 een ongekend groot aantal deelnemers, zijnde 60, de tocht naar Den Bosch heeft meegemaakt en de excursiecommissie had er dan ook gaarne de hieruit voortvloeiende moeilijkheden voor over. Wel moet worden vastgesteld, dat er altijd weer deelnemers zijn, die zich niet van te voren aanmelden in de gevaarlijke veronderstelling, dat er toch nog wel plaats in de autobus zal zijn.

Na een rit van ruim een half uur naderden we „De Waardenburg”, gelegen in de gemeente van die naam.

Oorspronkelijk heette de buurschap Hiere of Hiern; sedert in 1265 ridder Rodolph die Cock van graaf Otto, van Gelre diens curtis Heyrn in leen ontving en bij dezelfde oorkonde van de graaf vergunning kreeg op de berg te Hyere een houten versterking te bouwen tot een bedrag van 300 Leuvense ponden, droeg de buurschap de naam Werdenberch of Waardenburg. Deze oorkonde is ook nog daarom zo belangrijk, omdat zij aantoonde, dat de begrippen berg, burg en burcht nauw aan elkander verwant zijn.

In 1283 werd de Werdenberch uitgebreid, want we vernemen, dat „heer Rodolph ridder heer Roloffzoon voirsz tot Werdenberch den sael ende den ronden toern” maakte. Met sael wordt een bewoonbaar hoofdgebouw bedoeld.

Anno 1355 was het de vierde heer van Weerdenburg, Johan de Cock, die „tymmerde tot Weerdenberch den groten viercanten toern int oesteinde mit der ringmuere ende dat voerborcht”.

Het komt uiterst zelden voor, dat men over de bouwgeschiedenis van een kasteel zo uitvoerig door de documenten wordt ingelicht als over de Waardenburg en het mag zeker tot de desiderata van de Nederlandse kastelenkunde worden gerekend, dat van de Waardenburg de fundamenten zouden worden blootgelegd en onderzocht, opdat men de vondsten kan vergelijken met de documenten, temeer omdat er van het uiterlijk van deze middel-

eeuwse burcht weinig bekend is en het ook nog van invloed zou kunnen zijn op de restauratie, waarmede sedert kort een aanvang is gemaakt. ¹⁾

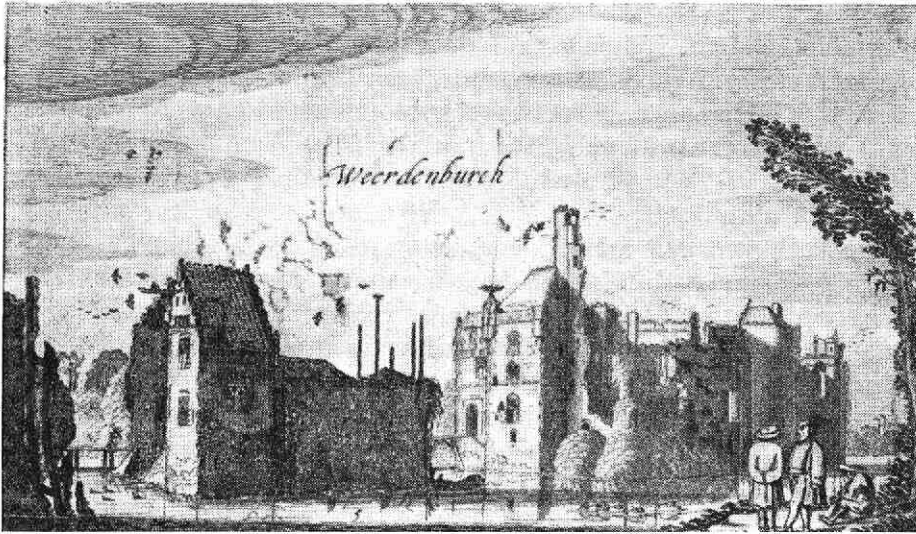
Met de mededeling van 1355 krijgen wij vaste grond onder de voeten bij de reconstructie van de burcht, zoals deze er in grote lijnen van 1355 tot 1574 kan hebben uitgezien. In dit laatste jaar werd het huis door de prins van Oranje belegerd, ingenomen en verwoest omdat de toenmalige vrouwe van Waardenburg, Catharina van Gelder, weduwe van Walraven van Arckel, als trouwe vazal van de Spaanse koning een bezetting van 300 Spanjaarden op het slot huisvestte.

Wat er na de verwoesting van het huis overgebleven is, is ons overgeleverd in enige afbeeldingen van de ruïne uit het begin van de zeventiende eeuw. We zien daarop allereerst de „voerborch”, gelegen tussen het kasteel en de rivier de Waal, waarvan boven de grond niets meer over is. Van de genoemde „ringmuere” is uiterlijk ook niets meer te bespeuren. Daarentegen is van de „groten viercanten toern” uit 1355 gelukkig de helft blijven staan. Gedekt door een groot lessenaarsdak doet hij van buiten niet eens vermoeden, dat hij eens de taak van donjon vervulde met zijn twee meter dikke muren. Alleen de tegen de donjon aangebouwde ook al ingekorte traptoren, met zijn alleraardigste wenteltrap, verradt, dat hij eertijds veel hoger tegen de donjon aangeleund was.

Zoals gebruikelijk bevond de toegangspoort tot de hoofdburcht zich links naast de donjon in het zuidelijke gedeelte van het complex. Helaas is dit poortgebouw bij een vroegere herstelling op het einde der 19e eeuw om meer woonruimte te verkrijgen aan de grachtzijde in quasi-renaissance stijl verdubbeld en voorzien van een nieuwe ronde traptoren.

Ten slotte zien we als verder overblijfsel van het slot in welstand op de oude afbeeldingen van de ruïne de halfronde toren aan de noord-oost zijde van het gebouw. Men wijst er de bezoeker nog de kamer, welke volgens de legende door Doctor Faustus als studeervertrek werd gebruik. De duivel zou hem door het venster naar buiten hebben gesleurd, de hel in. Legendes plegen zich nu eenmaal bij voorkeur te nestelen in verlaten huizen en oude ruïnes, vooral wanneer deze, zoals hier het geval is, door

¹⁾ Nadat de copie van dit verslag reeds was gezet, zijn de resultaten van het recente bodemonderzoek bekend geworden, welke tot enkele wijzigingen van de tot dusver geldende opvattingen hebben geleid.

hun oude historie en hun sprookjesachtige ligging in een bos, de romantische gevoelens van de bezoeker opwekken. Is het een wonder, dat ook Jacob van Lennep voor de verleiding bezwiken is?

In 1618 werd de troosteloze ruïne gekocht door Johan Vijgh, die spoedig daarna aan het gedeeltelijk herstel is begonnen. Blijkens de muurankers met het jaartal 1627 in de middenvleugel heeft de nieuwe bezitter de verschillende vleugels opnieuw opgetrokken met gebruikmaking van de resten van de ruïne. Dat hij daarbij aan de grachtkant de oude ringmuur heeft benut is wel aan te nemen. Of uit deze tijd de fraaie vensterbekroningen (op acanthus-consols rustende driehoekige frontons met schelpvormige vulling) dagtekenen of dat deze nog voor het rampjaar 1574 zijn aangebracht, weten wij niet met zekerheid; maar wel kan men inwendig nog overal de herstellingen van Johan Vijgh vaststellen. Hij heeft het binnenplein in een open voorplein veranderd en daardoor het huis het karakter van een 17e eeuwse buitenhuis gegeven. De burcht had zijn betekenis als versterking voorgoed verloren.

In de 18e en 19e eeuw was van een geregelde bewoning geen sprake meer, omdat de bezitters hun domicilie elders in Nederland hadden of op het nabij gelegen kasteel Neerijnen verbleven. Ludolf Smits (Schatkamer der Nederlandsse Oudheden, 1711) en de schrijver van de „Tegenwoordige Staat” (1741) geven zelfs

de indruk, dat zij het niet eens meer de moeite waard hebben gevonden zich op de hoogte van de toenmalige toestand te stellen.

Het huis is in de loop van zijn geschiedenis enige malen verkocht en door vele geslachten bewoond geworden. Achtereenvolgens waren dit de volgende families: Van Weerdenberch, Van Broeckhuysen, Van Arckel, Vijgh, Van Bronckhorst, Van Aylva en Van Pallandt.

Na de beschadigingen, die het slot in de laatste oorlog heeft opgelopen, is de huidige eigenares Barones van Pallandt van Waardenburg en Neerijnen er gelukkig sedert kort toe overgegaan met overheidssteun het verder verval van het slot door ingrijpende herstelmaatregelen te stuiten, daarin ijverig bijgestaan door de bewoner, ons lid de heer A. F. van Goelst Meyer.

Aan de hand van het bovenstaande en de erbij gevoegde afbeelding van een ets door Jan van der Velde uit het begin van de zeventiende eeuw, geloven wij, dat de bezoeker de Waardenburg van heden met voldoende piëteit en begrip voor zijn historie kan benaderen; vooral wanneer hij, zoals met ons gezelschap het geval was, gastvrij door de bewoners van de zuidelijke vleugel, de heer en mevrouw Van Goelst Meyer, bijgestaan door mevrouw Tutein Nolthenius echtgenote van de burgemeester van Waardenburg, wordt ontvangen en rondgeleid. Wij gevoelden ons dankbaar jegens hen gestemd door alles wat ons geboden werd.

Hiermede was het eerste bezoek van het programma achter de rug; het weer klaarde gelukkig op en met de autobus vervolgde men de tocht voor een bezichtiging van het Bossche raadhuis.

In afwachting van de komst van onze rondleider de heer Dr. Pirenne, gemeentearchivaris, was er gelegenheid de grote hal te bekijken. In 1892 en 1897 werd de hal verrijkt met de grote wand-schilderingen door Anton der Kinderen, welke betrekking hebben op de geschiedenis der stad en haar geestelijk leven. Achter in de hal bevindt zich de vierschaar, waar de schepenen tot in de Franse tijd plaats namen, wanneer er rechtspraak moest plaatsvinden.

Dr. Pirenne wees er in zijn inleiding op, dat het Bossche raadhuis een unicum in onze gewesten is, omdat het ons met zijn inrichting een aanschouwelijk beeld van de geschiedenis van de stad geeft. Daarbij valt de nadruk op het jaartal 1629, in welk jaar prins Frederik Hendrik de stad na een langdurig en beroemd beleg op de Spanjaarden veroverde.

Sedert de verlening van stadsrechten, met Leuven als moederstad, door hertog Hendrik van Brabant omstreeks 1185 ontwikkelde de stad zich tot het belangrijkste noordelijke centrum van het hertogdom Brabant. Al spoedig verkreeg zij een bloeiende handel in wol en vlas, alsmede van de daaruit vervaardigde producten (lakens, dekens en linnen) en werd zij vermaard om haar messen- en speldenindustrie.

Hoewel de stad vele economische banden had met het Rijngebied en de noordelijke Nederlanden bleef zij politiek en cultureel op het zuiden georiënteerd. Bovendien behoorde zij tot 1559 kerkelijk tot het bisdom Luik.

Na 1629 behoorde de stad tot de invloedssfeer van Holland en de andere gewesten, die haar gebruikten als zeer sterke vesting, van ouds in een moerassige streek gelegen, maar nu tegen het zuiden gericht. Van de uit het vestingstatuut voortvloeiende knellende banden werd zij eerst in de tweede helft der 19e eeuw bevrijd. Toen kon de stad zich naar alle kanten uitbreiden en ook de waterstaatkundige toestand worden verbeterd, zodat zij werd verlost van de regelmatig optredende overstromingen.

Na de vrede van Munster (1648), die de legalisatie betekende van de verovering van 1629, werd de gehele Meyerij van 's Hertogenbosch als Generaliteitsland politiek afhankelijk van de Staten Generaal, die er de gezagsdragers benoemden en er de uitoefening van de Katholieke eredienst bemoeilijkten. Iedere politieke invloed van de burgerij werd uitgesloten door het vanouds bestaande derde lid der stadsregering, bestaande uit de dekens der ambachtsgilden, te laten vervallen, zodat het stadsbestuur alleen nog gevormd werd door schepenen (eerste lid) en raden (tweede lid).

Economisch kwam Den Bosch in de verdrukking te liggen tussen Holland, Brabant en het prinsbisdom Luik, welke elkan- der doorgaans het leven zuur plachten te maken. Het hebben van een sterk staats garnizoen was hiervoor een schrale troost. Door de verschillende genoemde oorzaken bleef de stad in de 17e en 18e eeuw een moeilijk bestaan leiden.

Het oudste raadhuis stond reeds op de zelfde plaats aan de Markt en besloeg een breedte gelijk aan de tegenwoordige hal. Onder de regering van Karel V werd het tweede in laatgotische stijl gebouwd (1529), waarvan de huidige Raadskelder en veel ander muurwerk is bewaard gebleven. De omvang was inmiddels uitgebreid met de twee belendende huizen; ter linker zijde

het huis „De Gaffel”, het stadsteerhuis, waar schepenen hun maaltijden hielden; ter rechter zijde het huis „Sinterclaes”, het gildehuis der Bossche kramers. In 1649 werd het raadhuis vermeerderd door de bouw van een slanke toren met achtkante spits en koepel met peer, welke hoog boven het gebouw oprijst.

Naar aanleiding van een onbetekenend brandje in 1669 werd door het stadsbestuur in 1670 een nieuwe voorgevel geplaatst naar het ontwerp van de Rotterdamse stadsbouwmeester Claes Persoons met medewerking van drie andere architecten. Het inwendige werd toen ook gewijzigd. De nieuwe strakke gevel in natuursteen heeft een vooruitspringende ingangspartij met kolossale orde, bekroond door een fronton, waarin door Jacob van der Hoeven beeldhouwwerk werd vervaardigd. Zoals te verwachten was is het ontwerp van de gevel geheel onder invloed van het Hollandse Klassicisme tot stand gekomen.

In de hal toonden ons vier kanonnen op affuiten, in 1580 door Jean de Challenge gegoten, dreigend hun vuurmonden. Links bevindt zich de toegang tot de herentrap, een monumentale bordestrap met zeer fraaie balustrade en leuning. Halverwege hangt een schilderij door de Bossche schilder Quirinus van Amelsfoort (1760—1820) voorstellende St. Nicolaas als patroon van het beenhouwersgilde. Verder de trap opgaande ziet men de wanden versierd met de gebeeldhouwde wapens der over de Bossche burgers gestelde overheden, alsmede een schilderij voorstellende de vaandeluitreiking aan de Bossche mobiele schutterij door de kroonprins-veldmaarschalk, vervaardigd door Dubois, in 1831.

Op de eerste verdieping bevindt zich de Oranje-galerij, bestaande uit de conterfijtsels van de Oranjevorsten, die de Kapiteins-Generaal van het staatse leger waren, te beginnen met prins Frederik Hendrik, waaronder er twee zijn, die door de hofschilder Bolomey zijn gemaakt. Van hier komt men in de grote raadzaal, die uitziet op de markt. De grote schouw is er ontworpen door de bekende architect Jacob Roman (1640—1715), die ook nog de hand heeft gehad in verschillende andere onderdelen van het gebouw. Het schoorsteenstuk met de voorstelling van de gerechtigheid is in 1648 geschilderd door Theodoor van Tulden. De zoldering met voorstellingen van de vier werelddelen is uitgevoerd door Elyas van Nijmegen; in het midden daarvan bevindt zich een „horloge”, dat verbonden is met het carillon (van de gebroeders Hemony en Melchior de Hase) in de to-

ren. De wanden zijn geheel bedekt met mooie wandtapijten, die in 1679 werden geleverd door Maximiliaan van der Gucht uit Delft. De naast de raadzaal gelegen commissiekamer heeft een rococo-betimmering en -schoorsteen; de wanden zijn er met goudleer bedekt en worden gesierd door verschillende portretten, waaronder die van de koning-stadhouder en zijn gemalin door J. H. Brandon. De er tegenover gelegen burgemeesterskamer was tijdens ons bezoek niet te bezichtigen, zodat wij verschoond zijn hiervan een beschrijving te geven, al geeft ook deze weer nieuwe aanknopingspunten met betrekking tot de geschiedenis van de stad.

Op de begane grond teruggekeerd werd onze aandacht bij de toegang tot de trouwzaal getrokken door een allegorie op de verovering van de stad door Frederik Hendrik door Jacob Gerritsz Cuyp en een mooi gezicht op de Markt en het raadhuis door Beerstraten in 1665 geschilderd. Dit laatste tafereel toont ons duidelijk hoe belangwekkend en fraai vroeger de bebouwing van de Markt is geweest. Behalve het raadhuis is het enige vermeldenswaardige overblijfsel het huis „De Moriaen”, dat in oorsprong nog uit de 13e eeuw dagtekent en het oudste nog bestaande stadshuis in Nederland is. Dit huis, gelegen aan de noordzijde van de Markt, bevindt zich in deplorabele toestand, maar zal binnenkort geheel worden hersteld.

De trouwzaal met fraaie balkenzoldering herinnert ons in haar verschillende onderdelen aan de stijl en, waarin achtereenvolgens aan het inwendige van het gebouw is gewerkt. Zij vormde een gewaardeerd slot aan ons bezoek en werd getuige van het dankwoord, waarmede onze voorzitter de onderhoudende en deskundige voorlichting van Dr. Pirenne beloonde.

De autobus bracht ons vervolgens naar het onder Vucht gelegen, middeleeuwse kasteel Maurick, dat in gebruik is als hotel-restaurant. De bezitters hiervan zijn in de loop der eeuwen steeds nauw verbonden geweest met Den Bosch. Tijdens het noenmaal hebben wij gelukkig niet ervaren, wat Frederik Hendrik tijdens het beleg van Den Bosch in 1629 is overgekomen, toen hij zijn hoofdkwartier op Maurick had gevestigd. Van hem wordt verteld, dat toen hij op zekere dag de maaltijd zou aanvangen, een kanonskogel uit het fort Isabella de tafel met wat daarop was kort en klein sloeg.

Wegens het grote aantal deelnemers konden de verzamelingen van de Illustre Lieve Vrouwe Broederschap alleen in twee groe-

pen worden bezichtigd. Daardoor kon men ons ook niet een meer uitgebreide tentoonstelling met een uitvoerige inleiding en toelichting geven.

De Illustre Lieve Vrouwe Broederschap dagtekent uit het jaar 1318 en is daardoor de oudste nog bestaande instelling te 's-Hertogenbosch. Zij was een lekebroederschap, waarvan de kern bestond uit gezworen broeders, die gezamenlijk hun godsdienstige plichten vervulden en daarnevens de weldadigheid beoefenden. De verering van de heilige Maagd stond hierbij op de voorgrond.

De broeders hadden in de Sint Janskerk een eigen kapel, welke in 1480—1496 in zeer rijke vormen aan de noordzijde van het koor herbouwd werd. In deze nieuwe kapel, de Heilige Sacramentskapel geheten, wilde de Broederschap een nieuw altaar plaatsen van de hand van een vermaard meester-beeldsnijder Adriaan van Wesel uit Utrecht. Deze leverde de „Onser Lieve Vrouwentaeffel” in 1477 af en werd nog extra beloond, omdat men zo tevreden was. In 1488 of 89 werd het altaar voorzien van beschilderde luiken van de hand van niemand minder dan Jeroen Bosch, die in 1486 lid van de Broederschap was geworden. In 1493 werd het altaar in de nieuwe kapel geplaatst, alhoewel het eerst in 1522 door andere schilders geheel werd voltooid. Te oordelen naar het werk, dat van de genoemde kunstenaars bekend is, moet het een van de schoonste altaren ter wereld zijn geweest. Helaas zal het de Beeldenstorm (1566) niet hebben overleefd. Behoudens enkele elders aanwezige fragmenten heeft de Broederschap slechts twee met laatgothisch snijwerk versierde kasten of „Bakken”, die beeldengroepen bevatten, respectievelijk Johannes op Patmos en keizer Augustus met de Sybille voorstellende, weten te redden. Beide fragmenten konden wij in haar verzameling bewonderen.

Sedert 1483 bevindt zich het broedersschaphuis, vroeger „Lieve Vrouwe Poort” geheten op de huidige plaats, waar het oude laatgothische huis in 1846 werd vervangen door een gebouw en inrichting in dorre neo-gothieke styl, dat meer merkwaardig en kunstig dan mooi is. Op de eerste verdieping bevindt zich het bezit, dat de Broederschap zich in de loop der eeuwen heeft verworven. Wij willen er nog van vermelden de prachtige antiphonaria en de bekende serie tinnen drinkkannen uit de zestiende eeuw.

De doelstellingen der Broederschap, waarvan de wapenspreuk luidt „sicut lilium inter spinas”, zijn niet altijd dezelfde gebleven.

Na de reductie der stad in 1629 werd in 1642 de grondslag gewijzigd, doordat voortaan de helft der 36 broeders en van de daaruit gekozen acht proosten Katholiek zou zijn en de andere helft Gereformeerd. Hierdoor verviel het godsdienstige element en bleef alleen de beoefening van de weldadigheid over. Rest ons nog te vermelden, dat alleen vorstelijke personen de titel van zwanenbroeder deelachtig kunnen worden.

Van het broederschapshuis naar de Sint Janskerk geeft de korte wandeling volop gelegenheid het uitwendige van de kerk te bewonderen. Bij het grote portaal van de zuiderdwarsarm werden wij door onze gids opgewacht. Voor het koor gezeten gaf hij ons een uitvoerige inleiding tot de geschiedenis en de symboliek van de kerk en haar inhoud, waarna de rondleiding door de kerk aanving.

Het is moeilijk van deze grootse kruisbasiliek een beknopte karakteristiek te geven. In haar bereikte de Brabantse gothiek haar hoogtepunt, zowel in het grondplan als in de ongeëvenaarde rijkdom aan beeldhouwwerk. De weelderige uitwendige behandeling van de dubbele luchtbogen en luchtboogstoelen met schrijlings gezeten menselijke figuurtjes en bevolkt met fantastisch gedierte komt op deze wijze in Nederland niet eerder en ook niet later voor. Inwendig is de St. Janskerk zeer indrukwekkend door de weidsheid van haar vijf beuken en de rijkdom van profileringen en traceringen.

Wat de oudste bouwgeschiedenis betreft beschikken wij over weinig vaste gegevens. Ter vervanging van een 13e eeuwse romaanse kerk werd in 1280 een begin gemaakt met een nieuwe gothische kerk, die in 1312 grotendeels voltooid was. Het ontwerp van deze kerk werd sterk beïnvloed door de kathedralen van Amiens en Keulen.

In 1419 werd de kerk bij een grote stadsbrand zwaar beschadigd, zodat men weer opnieuw kon beginnen. Hierbij werden de oude plannen aangehouden, zij het met belangrijke veranderingen en uitbreidingen. Tot deze uitbreidingen behoorde de onderleiding van Alard Du Hamel van 1480—1496 gebouwde weelderige Sacramentskapel van de Onze Lieve Vrouwe Broederschap. De aldus tot stand gekomen en nog bestaande vijfbeukige kruisbasiliek kwam in het begin van de zestiende eeuw, op de westpartij met toren na, gereed. Na een brand in 1584 werd de hoge kruisingstoren door een lagere kruislantaarn vervangen.

Oorspronkelijk gebouwd als parochiekerk, staande buiten de

muren van de oudste omwalling, werd zij al spoedig in de stadsuitbreiding opgenomen en in 1366 verheven tot kapittelkerk. Dit maakte het nodig dat het koor ten behoeve van de kanunniken door een oxaal afgesloten en van banken voorzien werd. Aan de in het koor ter weerszijden aanwezige kanunnikenbanken is tot ver in de vijftiende eeuw door beeldsnijders gewerkt. Het beeldhouwwerk dezer banken werd tijdens en na de Beeldenstorm zwaar beschadigd, ten slotte in de negentiende eeuw zo ingrijpend en met te veel fantasie hersteld, dat van een logische gedachtengang in de opeenvolging der voorstellingen weinig te bespeuren valt. Zeer fraai en oorspronkelijk zijn de twee westelijke wangen aan de koorgestoelten, voorstellende Het Laatste Oordeel en de geschiedenis van de kerkpatroon Johannes de Evangelist. Alle tot de architectuur behorende heiligenbeelden onder baldakijnen zijn nieuw en hoogst vervelend.

Van 1559 tot 1629 was de collegiale kerk evenals tegenwoordig kathedraal van het bisdom 's Hertogenbosch. Na de verovering van de stad in 1629 werd zij ter beschikking van de Gereformeerden gesteld, die haar bij keizerlijk decreet van 1810 weer moesten afstaan aan de Rooms-katholieken.

Ter gelegenheid van het veertiende kapittel van de ridderorde van het Gulden Vlies, gehouden in de St. Jan in 1481 verkreeg de stad van keizer Maximiliaan het recht om de dubbelkoppige adelaar met de balk in Habsburgse kleuren mede in het stadswapen (de gouden lindeboom met in een gevierendeeld vrijkwartier de Brabantse en Limburgse leeuwen) te voeren. Tot 1794 hingen de wapenborden der deelnemende ridders in de kerk, toen zij met alle andere wapenborden door de „Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap” daaruit werden verwijderd.

In de negentiende eeuw kan wat de St. Janskerk betreft van een hernieuwde Beeldenstorm worden gesproken. Het prachtige van 1616-1620 door Hans van Mildert vervaardigde hoofdaltaar werd gesloopt en door een onbelangryk neo-gothisch exemplaar vervangen. In 1866 werd het beroemde oxaal van Coenraad van Noremburch, dat in 1611 in de plaats kwam van een gothisch oxaal, verkocht. Het is nu met zijn door Hendrick de Keyser en Stone gemaakte beelden een der topstukken in de verzameling van het Victoria en Albertmuseum in Londen.

Als heel mooi renaissance meubilair bewonderden wij de rijk

versierde preekstoel (1550—1567), het grote monumentale orgel (1617—1634) en het grafmonument met de knielende figuur van bisschop Gisbert Masius. Ook bekwame geelgieters hebben hun sporen in de kerk achtergelaten, zoals het koperen doopvont uit 1492, het Victorskroontje uit de vijftiende eeuw in de Sacramentskapel en de drie grote kroonluchters (1646). Een gesneden altaar met geschilderde vleugels (Brabants werk van omstreeks 1500), in deze eeuw aangekocht, geeft een indruk van hoe vele altaren er vroeger zullen hebben uitgezien.

Al is de Sint Janskerk uit- en inwendig door vernieling, uitverkoop en slechte restauratie nog slechts een flauwe afschaduwing van wat zij eenmaal was, zij bevat nog zoveel prachtige kunstwerken, dat een bezichtiging voor de gewaarschuwde bezoeker een waar kunstgenot kan zijn. Om hiertoe te komen is een bezoek van slechts een uur wel wat erg zuinig afgemeten. Wij hopen dan ook dat verschillende deelnemers het individueel nog eens beter zullen overdoen, dan zulks met een groot gezelschap uiteraard mogelijk is. Neemt men echter genoeg met een vluchtige indruk van het geheel, zonder zich te verdiepen in de kwaliteit van de onderdelen, zo zal men zich volgaarne aansluiten bij het oordeel van Dr. E. H. ter Kuile, dat de Bossche St. Jan in de keten van de Brabantse basilieken-architectuur een zeldzaam briljant juweel is.

MARTINI BUYS.

14 nov. 1936

14 nov. 1961

VERSLAG
van de Stichting
COMMISSIE VOOR DE VECHT
en het Oostelijk
en Westelijk Plassengebied
over de jaren 1958 t/m 1960.

INLEIDING:

Het zal op 14 november 1961 25 jaar geleden zijn dat de Vechtcommissie werd opgericht, welke datum vastgelegd is in de notariële acte van 25 oktober 1940, waarbij de Stichting Commissie voor de Vecht en het Oostelijk en Westelijk Plassengebied tot stand werd gebracht. Wanneer onze commissie terug ziet op de vijftintig jaren werkzaamheid, dan mag wel worden gezegd, dat er in die jaren naar gestreefd is het karakter van de Vechtstreek en de plassengebieden zo goed mogelijk te bewaren. Veel werk is door de commissie en door verschillende leden persoonlijk verricht, soms met min of meer succes, ook wel zonder dat het beoogde doel werd bereikt. Bereikt werd in elk geval, dat een groep particulieren, die een warme belangstelling en liefde voor de streek hebben zoveel erkenning verworven heeft, dat althans naar hun oordeel wordt geluisterd.

Alle moeite en strijd ten spijt, heeft onze streek in de 25 jaar van het bestaan van onze commissie menige verandering moeten ondergaan, die afbreuk hebben gedaan aan de natuurlijke en culturele rijkdom en de schoonheid van Vecht en Plassen, die wij volgens onze statuten trachten te behouden, te bevorderen en te behartigen.

Dat dit een feit is in een zich dynamisch ontwikkelend land, waarvan onze streek een zeer levendig deel uitmaakt, liggende in de invloedssfeer van drie grote bevolkingsopeenhopingen, terwijl het doorsneden of geraakt wordt door belangrijke verkeersaders, behoeft geen verwondering te baren. Toch zijn er aantastingen te noemen, die bij een beter op het karakter van de streek afgestemd beleid, naar onze mening onnodig zouden zijn geweest. Als voorbeeld noemen wij de ernstige ontsiering van de Vecht door talrijke woonschepen, die samen met de ernstige

vervuiling van het water veel van het aantrekkelijke van deze stroom hebben bedorven. Een ander voorbeeld moge zijn de uitbreiding van verschillende onzer dorpen, die slecht werd aangepast aan de karakteristieke oude kernen.

Tegenover deze voorbeelden is gelukkig veel te stellen, wat wel behouden bleef, terwijl vastgesteld mag worden, dat de waarden, die wij trachten te bevorderen in verschillende overheidskringen een aanzienlijk grotere erkenning hebben gekregen. Allen, die hieraan hebben medegewerkt, zijn wij hoogst dankbaar.

Voor zover ons werkcomité in woord en geschrift gedurende de verslagperiode haar stem heeft doen horen ten aanzien van belangen in onze doelstelling vastgelegd, wordt in het verslag beschreven.

IN MEMORIAM

DR. MR. J. W. VERBURGT.

Op 17 augustus 1959 werd Dr. Mr. J. W. Verburt in alle stilte te Nigtevecht begraven. Hij was één der oprichters van onze Stichting en gedurende vele jaren voorzitter. Al die tijd, waarin de overledene deel uitmaakte van het bestuur der Stichting, was hij buitengewoon geïnteresseerd in het werken en streven van het Werkcomité. In verschillende problemen wist hij zich vlug in te werken en de resultaten uit te dragen in het belang van ons doel. Wij gedenken hem met dankbaarheid en eren hem voor alles hetgeen hij voor de Stichting heeft gedaan.

W. WIJMSTRA.

Op 18 mei 1960 stierf plotseling ons medebestuurslid de heer W. Wijnstra te Maarssen. Zijn verscheiden was ook voor ons een treurig verlies. Bij de teraardebestelling was het bestuur vertegenwoordigd. Wij gedenken hem als mede-oprichter van de Stichting en brengen bij deze dank voor zijn adviezen en initiatieven in het belang van de doelstelling van onze Stichting. Bovenal zullen wij zijn enthousiasme voor de goede zaak in dankbare herinnering houden.

BESTUUR EN WERKCOMITÉ.

In de verslagperiode hebben een aantal mutaties plaatsgevonden. Steeds heeft het werkcomité het op hoge prijs gesteld in haar midden een aantal burgemeesters uit de streek te hebben. Bij de aanvang van dit tijdvak waren dat de heren Mr. W. J. Doude van Troostwijk te Nieuwersluis, die vrijwel van de oprichting zitting had, Jhr. Mr. L. A. Quarles van Ufford te Abcoude en Mr. J. L. Vundering te Loosdrecht. Dankzij hun bekendheid met gemeentelijke aangelegenheden en met de problemen van de streek danken wij aan hun medewerking waardevolle adviezen. In overleg met deze heren werd echter de wenselijkheid onder ogen gezien ook andere burgemeesters in de streek actief in ons werk in te schakelen door deze in het werkcomité op te nemen, zo mogelijk telkens voor een aantal jaren. Op grond van deze overweging traden de zitting-hebbende burgemeesters terug en werden in de algemene vergadering van 10 mei 1958 de heren A. C. Blom, Vinkeveen, Th. Th. M. H. Bijleveld, Breukelen en D. D. W. J. Kastelein, Weesperkarspel in het werkcomité opgenomen.

Op de voornoemde algemene vergadering werd de waarnemende Penningmeester, de heer H. D. Scheltema te Hilversum definitief in deze functie gekozen.

In de plaats van het bestuurslid Dr. V. Westhoff, die voor deze functie bedankte, maar die wel in het werkcomité zitting bleef nemen, werd toen de heer Drs. R. J. de Wit tot bestuurslid benoemd.

Aan het werkcomité werd toegevoegd de heer K. Nagel te Utrecht ter versterking van de biografische sectie. Thans wordt aan de Alg. Vergadering voorgesteld de heer Bern. H. de Vries, architect te Abcoude daaraan toe te voegen.

In de plaats van wijlen de heer W. Wijmstra trad de heer Th. Th. M. H. Bijleveld als waarnemend bestuurslid op. De definitieve benoeming van deze functionaris zal overeenkomstig artikel 4 der Statuten aan de vergadering worden voorgelegd.

De heer J. Trouw te Abcoude heeft aan het bestuur gevraagd om in verband met zijn vele en drukke werkzaamheden ontheven te worden van het secretariaat. Hij wil wel als lid van bestuur en werkcomité medewerking blijven verlenen. In verband hiermede heeft de heer Bijleveld zich bereid verklaard

het secretariaat op zich te nemen. Hij wordt hierbij geassisteerd door de heer J. H. Goeman Borgesius te Breukelen.

Het bestuur der Stichting bestaat nu uit:

Ir. J. Loeff, voorzitter, Oud-Loosdrecht.

Th. Th. M. H. Bijleveld, secretaris, Breukelen.

H. D. Scheltema, penningmeester, Hilversum.

Drs. R. J. de Wit, Amsterdam.

J. Trouw, Abcoude.

In het werkcomité hebben behalve het bestuur zitting de heren G. Adriaans, Amersfoort, A. C. Blom, Vinkeveen, D. D. M. J. Kastelein, Weesperkarspel (Weesp), K. Nagel, Utrecht, Bern. de Vries, Abcoude en dr. V. Westhoff, Driebergen.

Tot onze Stichting behoren de volgende lichamen:

Oudheidkundig Genootschap „Niftarlake”.

Bond Heemschut.

Stichting „Het Utrechtsch Landschap”.

Provinciale Utrechtsche Welstandscommissie.

Bond van Nederlandsche Architecten.

Vereniging tot behoud van natuurmonumenten in Nederland.

Vereniging voor Vreemdelingenverkeer en behoud Natuurschoon „De Vechtstreek”.

Provinciale Bond van Vreemdelingenverkeer Utrecht.

Nederlandsche Heide Maatschappij.

Nederlands Instituut voor Volkshuisvesting en Stedebouw.

Kon. Ned. Toeristenbond A.N.W.B.

Staatsbosbeheer.

Advies-Commissie Noordhollandsche gemeenten voor bouwontwerpen en uitbreidingsplannen.

Bond van Nederlandsche Tuinarchitecten Gemeente Amsterdam.

Stichting „Het Noord-Hollandsch Landschap”.

Kon. Verbonden Ned. Watersportverenigingen.

Kon. Watersportvereniging „Loosdrecht”.

STATUTEN.

De nodige stappen, die de nieuwe Wetgeving op de Stichtingen noodzakelijk maken, worden genomen.

ALGEMENE LEDENVERGADERING.

Aangezien de onderwerpen, door ons werkcomité behandeld, veelal een lange aanloop behoeven om de voortgang al of niet met enig succes te kunnen vermelden, wordt het verslag der werkzaamheden over enige jaren gecombineerd en gepubliceerd waarna de Algemene Vergadering volgt. Het Bestuur wil ernaar streven zowel jaarverslag als algemene vergadering op kortere termijn te doen plaatsvinden.

De laatste vergadering had plaats op 10 mei 1958 in het Muiderslot.

Na de behandeling van de huishoudelijke aangelegenheden had een forumbespreking plaats over de ontwikkeling van de Vecht en zijn oevers, gezien in het licht van de doelstellingen van de Stichting aan de hand van lichtbeelden, nadat Jhr. Mr. Quarles van Ufford een interessante inleiding had gegeven.

Het forum werd gevormd door de heren:

G. Adriaans, architect; R. J. Benthem, landschapsarchitect; Jhr. Mr. L. A. Quarles van Ufford, burgemeester; J. Trouw, stedenbouwkundige; Dr. V. Westhoff, bioloog.

Als leider van de gedachtenwisseling trad op de heer Ir. J. Loeff.

FINANCIËN.

Sind het vorige jaarverslag geeft de financiële toestand een verbetering te zien.

In 1959 ontvingen wij van de provincie Noordholland een subsidie groot *f* 2.000,— en bovendien een toekenning van een vaste jaarlijkse bijdrage ad *f* 750,— voor de jaren 1960 t/m 1962.

De provincie Utrecht verstrekke ons nog een aanvullende subsidie groot *f* 999,— over de jaren 1953 t/m 1958, terwijl vanaf 1959 tot wederopzeggens op een jaarlijkse bijdrage gerekend kan worden van *f* 750,—.

Tegenover deze inkomsten staan ons binnenkort belangrijke uitgaven te wachten, in verband met de financiering van een

tweetal publicaties (waaronder de zojuist verschenen publicatie Botshol II).

Niettemin zullen onze middelen toereikend zijn om verdere aandacht te schenken aan de restauratie van de zgn. kleine monumenten, zoals hekken, koepels e.d., waarvoor een aparte rekening werd geopend.

Vooraf voor dit doel wordt tevens gehoopt op de geldelijke steun van de bewoners van het Vechtgebied, op wie in 1961 een beroep zal worden gedaan.

MONUMENTEN.

INVENTARISATIE.

Het ligt in de bedoeling de fotografische inventarisatie van de monumenten in de Vechtstreek te completeren en deze in de vorm van enige bundels te publiceren.

Ons is gebleken, dat zowel de Provinciale Utrechtsche Welstands Commissie als de Provinciale Planologische Dienst van Utrecht over een inventarisatie archief beschikken. Getracht zal worden tot een samenwerking te komen om dan van een bepaald dorp of een deel van de streek een album uit te geven. Met een overzichtelijke rangschikking van het beschikbare materiaal wordt voortgegaan.

DOCUMENTATIE.

Behalve in de vorm van fotografieën blijft het werkcomité er op uit te trachten verschillende objecten te laten opmeten en in tekening te brengen. In Maarssen, Breukelen, Loenen, Vreeland en Weesp zijn verschillende belangrijke gebouwen en straatwanden, die hiervoor in aanmerking komen. De verwerking van deze plannen is echter niet gemakkelijk, omdat hierbij medewerking zou moeten worden verkregen van studenten in de bouwkunde e.d.

Intussen zijn wij verheugd, dat van de zijde van de Prov. Utrechtse Welstands Commissie in dit opzicht initiatief wordt genomen.

BUITENPLAATSEN.

Met grote zorg volgt ons Werkcomité de bewoningsmogelijkheden van de grote buitenhuizen in ons werkgebied. Af en toe

bereiken ons verzoeken om opgave van buitenplaatsen, die voor wijziging van bewoners in aanmerking komen.

Ons comité is genegen in deze bemiddeling te verlenen, maar dient daarvoor op de hoogte te zijn van de stand van zaken. Het ter beschikking krijgen van de nodige gegevens blijkt niet eenvoudig.

Wat de bescherming van de buitenplaatsen en monumenten betreft, schonk het werkcomité aandacht aan verschillende onderwerpen zoals hieronder blijkt:

ABCOUDE, Koepel aan de Angstel

De koepel staande aan de Angstel, behorende bij het herenhuis, Laan van Binnenrust 1, is door de vorige eigenaar, niet met die zorg onderhouden, die noodzakelijk was. Het huis met tuin en koepel is overgegaan in handen van de Eerste Abcouder Boerenleenbank, die het bestaande huis, dat van weinig architectonische waarde is, zal laten slopen om een nieuw bankgebouw te bouwen. De koepel zal echter worden gerestaureerd. Als architect van het nieuwe bouwwerk en de koepelrestauratie is de heer Bern. H. de Vries, architect te Abcoude aangewezen. Aan het behoud van de koepel zal ons comité medewerking verlenen.

BAAMBRUGGE, Koepel Valk- en Heining.

De bijzonder fraaie koepel, behorende tot de Buitenplaats Valk- en Heining te Loenersloot, eigenaresse en bewoonster Mevrouw E. E. Ruys-van Houten toont tekenen van verzakking. Met medewerking van het Gemeentebestuur van Abcoude, werd het mogelijk om onder leiding van de kringarchitect en de architect Bern. H. de Vries te Abcoude de sloten gedeeltelijk af te dammen en de fundering te controleren. Deze bleek in slechte staat te verkeren voornamelijk aan de zijde van de oude Rijksstraatweg v.n. toegeschreven aan een te lage waterstand in de sloten. Vermoedelijk zal door de capillaire werking van de grond de overige funderingsconstructie nog niet in een zelfde toestand verkeren, als het gedeelte liggend in en aan de sloot.

Er zijn foto's vervaardigd benevens een toelichting en begroting en getracht wordt financiële medewerking te verkrijgen,

waarvoor met de Rijksdienst voor Monumentenzorg contact is opgenomen. Verwacht mag worden dat dit zeldzame monument van kleine omvang gerestaureerd zal kunnen worden.

BREUKELEN, Vecht en Rijn

De voormalige steenfabriek mocht dan niet tot de monumenten van grote stijl gerekend worden, opzichzelf lag deze fabriek op een sublieme wijze in het Vechtlandschap. Uiteraard was het moeilijk om na de opheffing als steenfabriek, met de gewijzigde bestemming, het fraai in het landschap passende bouwcomplex in zijn oorspronkelijke vorm te behouden. Toch is men hierin geslaagd en met waardering mag worden gerept over de medewerking door eigenaar en autoriteiten verleend.

MAARSSSEN, Vechtoever

Onze belangstelling blijft bestaan voor het hek van „Vechtoever” aan de Diependaalseweg. De slechte toestand van het hek noopte tot slooping. De restanten zijn echter opgeslagen.

Wij vernemen, dat architect Stoker te Utrecht een onderzoek instelt naar een restauratie van „Vechtoever”. Aan de Directie van de Stichting A.G.O. te Amsterdam en te Maarssen is op de belangrijkheid van het hek gewezen. De Directie is in deze diligent.

MAARSSSEN, Cromwijk

Door verschillende omstandigheden werd het verder opmeten van de restanten van het stukgereden hek gestagneerd. Binnenkort zal door ons een nieuw plan van restauratie van het Voorplein van Buitenplaats en werkplaatsen aan de eigenaar worden voorgelegd.

MAARSSSEN, Huis ten Bosch

Onze belangstelling blijft gericht op het „Huis ten Bosch”, dat thans als gemeentehuis door het Gemeentebestuur verlaten is, in verband met de verhuizing naar de fraaie buitenplaats „Goudensteyn”. Wij hopen ten zeerste, dat voor dit historisch rijke, in klassicistische stijl opgetrokken gebouw een goede be-

stemming zal worden gevonden en dat een restauratie zal kunnen worden uitgevoerd.

MAARSSSEN, De Buitenplaats Doornburch

Op een verzoek van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Maarssen brachten wij in 1957 advies uit naar aanleiding van de bouwaanvraag voor een aanbouw aan het huis „Doornburch”. Het buiten was in eigendom overgegaan aan de Kanunnikessen van het Heilig Graf („De Cloese” te Lochem), waardoor het aan de oorspronkelijke bestemming werd onttrokken. Het werkcomité was van mening, dat dit buiten behorende tot één der fraaiste van de Vechtstreek en een sieraad voor Maarssen met de meest mogelijke zorg en piëteit moest worden behandeld:

De bouwaanvraag beoogde:

- a. de verbouwing van het koetshuis;
- b. het aanbouwen van een kapel aan het huis;
- c. het bouwen van een klooster in het park.

In ons advies — betreffende het koetshuis werd erkend, dat dit een gebouw zonder pretentie was, maar werd erop gewezen, dat de verbouwing zich moest aanpassen aan het mooie buiten. Het ontwerp gaf blijk, dat èn de architect èn de eigenaren, wellicht door onbekendheid met de grote waarde die Doornburch uit oogpunt van monumentenzorg en landschapsbescherming heeft, niet de hierdoor te stellen eisen aanvoelden.

Het ontwerp aanbouw van een kapel aan het huis versterkte ons in de overtuiging, dat de architect niet doordrongen was van de bijzondere waarde, die aan dit historische buiten moet worden gehecht.

Ten opzichte van de bouw van een klooster in het park werd geadviseerd, door Staatsbosbeheer een zorgvuldige inventarisatie van de houtopstand te maken, alvorens de plaats van een nieuw gebouw te bepalen. Tenslotte wezen wij erop, dat het buiten Doornburch behoort, volgens de beschikking van het Nationale Plan tot de gebieden, die door meldingsplicht be-

schermdd worden, daarbij het landschappelijk en nationaal van betekenis is verklaard.

Onze commissie verzocht onze opmerkingen ter kennis te brengen aan de Rijksdienst voor de Monumentenzorg en aan de Rijksdienst voor het Nationale Plan. Ook werd verzocht de nieuwe eigenaresse van Doornburch te willen wijzen op de wenselijkheid van het behoud en de restauratie van de bijkomende monumenten, zoals koepel en het hek aan de Vechtzijde, welke laatstgenoemde objecten nodig restauratie behoeven.

In de loop van het jaar 1958 werd het koetshuis verbouwd en naar de juiste plaats van de kapel gezocht.

In september 1958 werd te Maarssen door het Gemeentebestuur een conferentie belegd, waarbij de voorzitter van onze Stichting aanwezig was. Omtrent de plaats der nieuwe gebouwen werd geadviseerd daarvoor de moestuin en tennisbaan aan te wijzen. Op 24 april 1959 werd door de voorzitter wederom een conferentie te Maarssen bijgewoond. Een zeer gunstige oplossing van de te volgen gedragslijn werd verkregen. Tot adviseurs zijn aangesteld de heren Dom van der Laan, St. Paulus Abdij, Oosterhout, architect en Ir. M. Otto, Utrecht, landschapsarchitect. De kapel wordt in het hoofdgebouw opgenomen en het klooster zal op de tennisbaan worden gebouwd.

Het is verheugend dat de Moeder Overste van de Kanunnikessen van het Heilig Graf bijzondere medewerking tijdens de besprekingen heeft verleend en blijk gaf zowel in architectonisch als wel landschappelijk opzicht, de juiste waarde van het huis en omgeving te schatten.

NEDERHORST DEN BERG, **Kasteel Nederhorst**

Ten opzichte van het kasteel is veel belangrijks mede te delen. Het kasteel ging in andere handen over, de eigenaar, de heer J. L. Jonker heeft een Stichting in het leven geroepen om hem bij de restauratie terzijde te staan. Deze „Hermine Wolters Stichting” heeft voor het kasteel reeds veel goed werk verricht.

Het bestuur bestaat uit: Jhr. J. P. Beelaerts van Blokland, voorzitter; J. L. Jonker, penningmeester; Dr. H. Kluvers, vicevoorzitter; O. M. Hofland Furst; Administrateur: J. E. Kappeyne van de Copello.

De Stichting stelt zich ten doel het restaureren en beheren

van het kasteel Nederhorst met bijbehorende terreinen. Het hoofdgebouw werd bestemd tot het herbergen van kunstcollecties van de heer Jonker, die grotendeels uit een zeldzame klokkenverzameling bestaat, waarvan het tot standbrengen, beheren en uitbreiden in haar doelstellingen is begrepen.

Teneinde het kasteel te kunnen restaureren en voor het nageslacht te behouden, was het noodzakelijk om het koetshuis te verbouwen tot een assemblage bedrijf. Niettegenstaande in eerste instantie in het algemeen een voorbehoud werd gemaakt, bleek na ernstig onderzoek, dat de oplossing gesteund moest worden, aangezien met veel zorg wordt gewerkt. Het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen verklaarde zich tot het verlenen van subsidie voor de restauratie bereid.

Ons bestuur, die de gehele gang van zaken met aandacht heeft gevolgd is met het bestuur van de Hermine Wolters Stichting in overleg getreden, teneinde het park, het fraaie hek en de steiger in de restauratie te betrekken. Wij zullen ons met het voorbereidende werk belasten.

NIEUWERSLUIS, **Hunthum**

De restanten van de hekken van de voormalige buitenplaats Hunthum hielden onze belangstelling. De eigenaar van het terrein liet aldaar een villa bouwen en had om de grote kosten, welke de restauratie der hekken zouden vorderen, weinig belangstelling deze ter plaatse op te bouwen. Omdat de onderdelen hier en daar verspreid lagen, was een inventarisatie noodzakelijk. In de eerste plaats werd nadere aandacht aan het ijzerwerk geschonken. Aan de hand van bestaande tekeningen was het mogelijk tot reconstructie over te gaan. Door bemiddeling van ons medelid de heer Bijleveld werd de medewerking verkregen van de werkplaats voor de Invalide Stichting te Breukelen. Met succes werd de restauratie voltooid. Hierna werd gezocht naar een oplossing om met leerlingen van de U.T.S. te Amsterdam de inventarisatie van het hardsteen ter hand te nemen. Intussen bereikte ons het bericht dat het hek aan H.K.H. Prinses Beatrix werd verkocht ter plaatsing bij het kasteel Drakenstein te Lage Vuursche.

Wij bestreuen het, dat geen van deze twee fraaie hekken voor onze streek gespaard bleef.

MOLENS.**STICHTINGEN.**

De onderstaande molens zijn ingebracht in de:

- a. „Stichting Molen Delphine” te Abcoude.
- b. „Stichting Molen Gabriël” te Kortenhoeft.

Voor deze stichtingen treedt de heer J. Trouw te Abcoude als secretaris en als vertegenwoordiger onzer Stichting op.

ABCOUDE, Molen „Delphine” Gein Zuid

Deze molen wordt door de heer H. M. L. Souget te Parijs bewoond. In verband met het Schipholbedrijf „Shipside” verblijft de familie op de molen. Met eigen middelen werd deze watermolen tot een gerieflijke woning verbouwd en wel zó, dat deze bedrijfsklaar staat. Zoals in ons vorig jaarverslag werd medegedeeld, kwam er door de bestedingsbeperking stagnatie in het verlenen van de B.W.O. subsidie. Bij besluit van Gedeputeerde Staten van 18 Juli 1960, no. 793/847 Afd. 2A werd de in 1958 verleende subsidie van f 2.950,— verhoogd op f 5.460,32.

De reparaties betroffen het aanbrengen van een nieuwe windpeuling, steunder enz. Bij de werkzaamheden kwamen vele rotte delen te voorschijn, waarop niet gerekend kon worden, ook het rietwerk, dat door de werkzaamheden werd geschaadt, bracht grotere onkosten. De herstelling is thans voltooid en deze mooie molen prijkt weer in het schone Geinlandschap.

KORTENHOEF, Molen „Gabriël” aan de Zuwe

Deze molen wordt bewoond door Dr. M. C. Slotemaker de Bruïne. Zoals in ons vorig jaarverslag werd medegedeeld, was de eindfinanciering van de restauratie nog niet geregeld. Weliswaar had de Vechtcommissie de voorfinanciering geregeld, maar het lag in de bedoeling dat het restant van de kas van de geliquideerde Stichting „Curtevenne” via „De Hollandsche Molen” als erfgename, voor de eindbetaling zou dienen.

De liquidatie van „Curtevenne” vroeg vele administratieve handelingen. Tenslotte kwam deze totstand en werd ons via „De Hollandsche Molen” een bedrag van f 315,— betaald. Dit

bedrag was gelijk aan de subsidie welke in normaal geval ten laste van het Gemeentebestuur van Kortenhoef zou zijn gekomen.

LOENERSLOOT, Molen „Oukoop” aan de Angstel

De volijverige Vereniging „De Hollandsche Molen” berichtte op ons verzoek, dat het in de bedoeling ligt, het scheprad in een vijzel te veranderen en deze vijzel mechanisch aan te drijven, opdat de bemaling van de polder ook bij windstilte gewaarborgd is. Ook van de zijde van Gedeputeerde Staten van Utrecht wordt ernstig gestreefd om de bemalingstaak van deze molen te bestendigen. Dit is verheugend, omdat deze molen, liggende aan de autoweg Amsterdam-Utrecht, zeer veel aandacht trekt en wel de meest gefotografeerde molen kan worden genoemd.

LOENEN, Korenmolen aan de Dorpsstraat

Getracht wordt tot een oplossing te geraken, waarbij de prachtige molen in alle luister zal prijken. Het gemeentebestuur is in deze diligent.

MAARSSSEN, Molen polder Westbroek

Deze achtkantige bovenkruier, die in het landschap een belangrijke plaats inneemt, zal met overheids-subsidies als monument worden gerestaureerd. Ook in deze heeft de vereniging „De Hollandsche Molen” vruchtbaar werk verricht.

NEDERHORST DEN BERG, Stichts-Ankeveense molen aan het Bergesepad

De molen, eigendom van de heer J. S. van Mesdag te Elst, is gerestaureerd. Het interieur wacht op realisatie op een nader tijdstip. De beplanting langs het Bergesepad, aangebracht met subsidie van het Staatsbosbeheer is prachtig aangeslagen.

Met de heer van Mesdag leeft ons bestuur mede in het behoud van deze molen. Ons bestuurslid de heer J. Trouw te Abcoude staat hem zoveel mogelijk terzijde in het belang van de molen.

NIGTEVECHT, Garstermolen aan de Vecht

Zoals in ons vorig jaarverslag werd medegedeeld, was de bestedingsbeperking reden, dat een eventuele subsidieverlening op financiële voorwaarden „Bijzondere Werken in Oorlogstijd” niet verwezenlijkt kon worden. Daarbij kwam, dat het interieur van de molen een beperkte ruimte besloeg, zodat met het behoud van het molenwerk, een behoorlijke inrichting alleen viel te bereiken door ingrijpende verbouwingen, die gepaard zouden gaan met grote kosten. Onderhandelingen met referenten mislukten meermalen. Teneinde de molen intact te behouden moest dus een financieel sterke liefhebber worden gevonden. De tegenpoed werd vergroot door het niet afdoen van de subsidieverlening. Bij onderhandelingen hieromtrent werd niet bij de overheidsambtenaren de nodige sympathie ondervonden. Een en ander was betreuenswaardig, omdat de molen in een deplorabele toestand verkeerde, die allengs verergerde.

Omstreeks Juli 1958 verkreeg de Stichting juist een afzegging van een ernstige candidaat, gegrondvest op bijzondere omstandigheden. Uiteraard werd met nieuwe moed getracht iemand bereid te vinden.

In dit stadium werd door het Polderbestuur als vorige eigenaar plotseling de overdrachts-overeenkomst opgezegd, omdat de Stichting zich bij de schenkingsactie had verbonden de molen te herstellen en in gebreke was gebleven.

De gehanteerde bepaling was indertijd in de acte overgenomen om als wapen te dienen tegen een reflectant, die de verplichtingen tegenover de Stichting niet zou nakomen. Deze weinig vriendelijke geste van het Polderbestuur gaf de secretaris van de Stichting aanleiding zich bij het Provinciaal Bestuur te beklagen. Op Donderdag 24 Juli 1958 had ten Provinciehuize onder leiding van Gedeputeerde Staten een bespreking plaats, waarbij ook het gehele Polderbestuur was opgeroepen. Uiteraard beklagde de secretaris zich erover dat het Polderbestuur op minder juiste wijze een einde aan de taak der Stichting had gemaakt.

Het Polderbestuur bleek zelf de taak der Stichting op zich te willen nemen.

Bij de bespreking bleek dat van de zijde der Provincie in deze niet kon worden opgetreden. Wel zou de Stichting een civiele procedure kunnen voeren, maar daarvoor wordt uiteraard wei-

*herhaalde
aangezegd !!*

die fouten

nig gevoeld. De secretaris besloot in deze toe te geven. De molen is nu uitgebroken en wat het exterieur betreft hersteld, maar onze bedoeling werd niet bereikt.

WEESP, v.m. Korenmolen „'t Haantje”

Aan deze charmante molen ontbreken reeds gedurende jaren twee wieken. We hebben ons onlangs met de eigenaar in verbinding gesteld. Afsgesproken is dat met de adviseur van de Vereniging „De Hollandsche Molen” het gehele project technisch zal worden bekeken. Wij hopen, dat het mogelijk zal zijn deze molen in zijn oude luister te herstellen.

Korenmolen „De Vriendschap” aan de Vecht

De eigenaar van deze molen is de „Centrale Coöperatie „L.T.B.” te Haarlem, met wie wij ons reeds in een vroeger stadium in verbinding hadden gesteld.

De Vereniging „De Hollandsche Molen” deelde ons kort geleden mede, dat de eigenaresse bereid is mede te werken aan het behoud van de molen door aan de restauratie bij te dragen.

Thans wordt met medewerking van Rijkswegen de financiële zijde onder het oog gezien, in het vertrouwen dat ook provincie en gemeente subsidie zullen verlenen.

UITBREIDINGSPLANNEN EN ANDERE STEDEBOUWKUNDIGE ONDERWERPEN

STREEKPLANNEN

Het Streekplan voor de Vechtstreek, dat reeds verscheiden jaren in voorbereiding is en waarin de laatste jaren weinig voortgang was te bespeuren, is in een nieuw stadium gekomen. Gedeputeerde Staten van Utrecht hebben namelijk het gebied van dit streekplan uitgebreid met de plassengebieden ten oosten en ten westen van de Vecht. In het oosten sluit het gebied zich aan bij het Streekplan Utrechtse Heuvelrug, in het westen zijn de gemeentegrenzen van Vinkeveen en Waverveen, Ruwiel en Maarssen tevens de begrenzing van het streekplan. De Provinciale Planologische Dienst te Utrecht werkt nu met voortvarendheid aan dit plan, waarbij de gebieden der Loosdrechtse Plassen en de Vinkeveense Plassen vooral in de aandacht staan. De voorzitter van onze Stichting maakt deel uit van de technische werkgroep voor dit Streekplan.

Wat het Noord-Hollandse deel van de Streek van Vecht en Plassen betreft, hebben Gedeputeerde Staten van Noord-Holland bekend gemaakt, dat bij besluit van 27 Juli 1960 no. 3745, is bepaald, dat een Streekplan wordt voorbereid voor het Gooi en de Vechtstreek in Noordholland, omvattende het gebied gevormd door: a) de gemeenten Ankeveen, Blaricum, Bussum, 's Graveland, Hilversum, Huizen, Kortenhoef, Laren, Naarden, Nederhorst den Berg en Weesp geheel, b) de gedeelten van de gemeenten Muiden en Weesperkarspel, gelegen ten oosten van de as van het kanaal van Amsterdam naar de Boven-Rijn.

COMMISSIE AFVALWATERZUIVERING UTRECHT

In deze Commissie is onze Stichting vertegenwoordigd. Na 1953 is deze Commissie echter niet meer bijeen geweest.

ABCOUDE

Het ontwerpplan van Groot-Amsterdam zoals dit o.a. bekend werd uit persberichten, nadert de Utrechtse provinciegrens en daarmee de grens van Abcoude op niet opwekkende wijze en komt zeer nabij het prachtige riviertje het Gein.

Immers het is de bedoeling de Bijmerpolder met een stads-
wijk van ca. 100.000 inwoners vol te bouwen.

Het is een structuurplan, dat volgens latere berichten in de
zuidelijke begrenzing is ingekort. Het voornemen, het Gein te
kruisen door een interprovinciale weg dat aan het plan ver-
bonden is, is een vooruitzicht, waartegen zeker stelling moet
worden genomen. Onze Commissie is in deze diligent.

HILVERSUM

Het Gemeentebestuur aanvaardde een uitbreidingsplan in
hoofdzaak „Egelshoek”, dat aanhangig was gemaakt om de ter-
reinen in het zuid-westelijk gedeelte der gemeente Hilversum
te ontsluiten om ruimte te scheppen, teneinde bevolkingstoe-
name van Hilversum tot 1980 op te vangen. Het gemeentebestuur
was van mening, dat dit kon geschieden zonder te grote
schade aan het natuurschoon te berokkenen.

Ons Werkcomité heeft zich tot de Gemeenteraad van Hilver-
sum gewend en erop gewezen, dat het plan een ingrijpende
wijziging van het weidegebied, gelegen tussen Nieuw-Loos-
drecht en de hoge gronden van het Gooi, zou teweegbrengen.
Dit vlakke land met heuvels en bossen op de achtergrond geeft
een bijzonder fraaie ruimtewerking. De geprojecteerde bebou-
wing, deels zelfs „hoogbouw” en industrieterrein zal de land-
schappelijke schoonheid van dit gehele gebied ernstig aantasten.

In een uitvoerig betoog onzerzijds werd er op gewezen dat
ook de Loosdrechtse Plassen door het plan zullen worden ge-
schaad.

Niettegenstaande 42 bezwaarschriften tegen het plan, keurde
de Gemeenteraad het plan goed.

Hierna werd door ons Werkcomité beroep aangetekend bij het
Provinciale Bestuur. Gedeputeerde Staten hebben bij hun be-
sluit van 2 November 1960, Afd. 1, no. 409 goedkeuring aan het
plan onthouden.

KORTENHOEF

Het ontwerp-uitbreidingsplan in onderdelen „Oud-Korten-
hoef” ten Noordwesten van het oude dorp langs de Kortens-
hoefsedijk, dat door het gemeentebestuur in December 1959 ter

visie werd gelegd, gaf het werkcomité aanleiding hiertegen bij het gemeentebestuur bezwaar te maken.

Dit plan, sneed de oude dorpsbebouwing ter plaatse volkomen af van het unieke plassenlandschap, een natuurgebied van uitzonderlijke rijkdom, dat zowel natuurwetenschappelijk als landschappelijk zeer kwetsbaar is en negeerde volkomen het karakter van een oud streekdorp in het veen- en plassengebied.

Ons werkcomité ging uit van de overtuiging, dat een uitbreiding op bescheidener schaal, zowel wat het aantal woningen betreft, als de opzet van de parallelweg, aan een gevoelde behoefte zou kunnen voldoen, zonder aantasting van het oude dorp.

De gemeenteraad keurde het uitbreidingsplan goed en ons werkcomité ging, met vele andere zusterverenigingen en particulieren in beroep bij Gedeputeerde Staten van Noordholland.

In Maart 1960 bereikte ons het heugelijke bericht, dat Gedeputeerde Staten goedkeuring aan het raadsbesluit hadden othouden.

LOENERSLOOT

Reeds in een vroeger stadium werd door ons werkcomité bij een behandeling van een ontwerp-uitbreidingsplan voor het buurtschap Loenersloot, bij de Commissie voor uitbreidingsplannen en stedenbouwkundige regelen, bezwaar gemaakt.

In ons betoog wezen wij op het eigen karakter van dit buurtschap. Het forse kasteel, de fraaie vermoedelijk 16e eeuwse boerenhofsteden van het Saksische type, het mooie gebouw, waarin een café is gevestigd, droegen daartoe in hoge mate bij.

Ons advies was niet door het uitbreidingsplan een aanbouw in nieuwe straten mogelijk te maken, maar de aard der bebouwing en het gebruik der gronden te regelen in een kernplan en artikel 43 der Woningwet. Niettegenstaande ons betoog werd het uitbreidingsplan door de gemeenteraad goedgekeurd.

In 1958 kwam een herzieningsplan in behandeling van het door ons eerder gewraakte plan. Onze Commissie heeft toen de Commissie voor Uitbreidingsplannen en Stedenbouwkundige regelingen naar ons vroeger ingenomen standpunt verwezen.

Het voor dit mooie buurtschap desastreuze resultaat van de

aangenomen uitbreiding is van de brug over het Amsterdam-Rijnkanaal reeds goed te zien.

LOENEN, plan „Leeuwendijk”

Het uitbreidingsplan „Leeuwendijk” beoogde de tuinen achter het fraaie huis „Leeuwendijk”, gelegen in het dorp, te bebouwen met bungalows en woningen voor bejaarden. Het plan greep te diep in het hart van het karakteristieke dorp.

In een uitvoerig adres protesteerde ons werkcomité tegen dit plan, dat enige jaren onbesproken bleef, maar, dat naar ons ter ore kwam weer ter tafel komt. Ons werkcomité zal dan opnieuw bezwaar maken.

ONTWERP UITBREIDINGSPLAN „DRIEHOVEN”

Ons werkcomité was op 14 Juni 1960 helaas verhinderd gevolg te geven aan de uitnodiging van de Commissie voor de Uitbreidingsplannen en andere Stedebouwkundige regelingen ter behandeling van het hierboven aangehaalde uitbreidingsplan in ontwerp.

Op 20 December 1960 adresseerde ons Comité bij de gemeenteraad tegen dit plan. Het ontwerp heeft grote beroering onder de dorpsbewoners teweeggebracht.

De voorzitter van onze Stichting werd door een inmiddels gevormd protestcomité benaderd. Op 19 Januari 1961 heeft hij namens de Stichting in adresvorm het standpunt van ons werkcomité uiteengezet tegenover Gedeputeerde Staten.

Als oordeel werd uitgesproken, dat de ontwikkeling van Loenen tot forensenplaats niet bevorderlijk is voor het behoud van de aantrekkelijke schoonheid van het dorp. Indien deze ontwikkeling onafwendbaar is, wordt de overtuiging uitgesproken, dat deze ontwikkeling van Loenen niet gepaard behoeft te gaan met de aantasting van het oude dorp. Het ontwerpplan leidt tot een aantasting van de kern van het oude dorp en wel om de volgende redenen:

- 1e. Een gedeelte van het oude dorp, dat bescherming verdient, wordt te nauw door het uitbreidingsplan omkneld;

- 2e. Het ontworpen busstation, voor de toekomstige ontwikkeling is veel te klein en vormt een bedreiging, omdat aan een oplossing voor opnemng van een te verwachten uitbreiding geen aandacht is gegeven;
- 3e. De bebouwing grenzende aan de oude kern, die door het plan mogelijk wordt gemaakt, is geenszins aangepast aan de oude dorpsbebouwing, waarvan de dorpskern met de grootst mogelijke zorg en piëteit moet worden behandeld.

Onder leiding van Gedeputeerde Staten vond in Utrecht een bespreking plaats waarbij enerzijds het Gemeentebestuur met zijn stedenbouwkundige, anderzijds de plaatselijke bezwaarden en onze Stichting tegenwoordig waren, alsmede de ambtelijke organen, die deze materie te beoordelen hebben. In „Heemschut” en in de televisie werd de aandacht gevestigd op de schoonheid van Loenen en de problemen die deze schoonheid bedreigen, ook wat betreft de behandeling van de kern van het dorp zelf.

Het verloop van deze uiterst belangrijke zaak wordt met grote belangstelling gevolgd.

Zandbedrijf

Op een weiland langs de oude Rijksweg bij de Kerklaan te Slootdijk, wordt het oog getroffen door grote bergen grond, die wordt uitgegraven ter exploitatie van een zandbedrijf.

Het treft ons Comité, dat blijkbaar bij het verlenen van een vergunning in verband met de ontgrondings verordening niet voldoende voorwaarden worden gesteld, zodat tijdens de duur van de concessie, aandacht wordt geschonken aan het landschappelijke schoon, van dit tot nu toe opgeschonden weidegebied met zijn bijzondere ruimtewerking ten opzichte van het Vechtsilhouet.

Onze Stichting heeft aan Gedeputeerde Staten geschreven om op deze schending van het landschap te wijzen en heeft aangedrongen op het alsnog nemen van maatregelen teneinde deze ontsiering van het gebied tegen te gaan.

LOOSDRECHT, Uitbreidingsplan

Op 15 April 1958 adresseerde ons Werkcomité aan de gemeenteraad van Loosdrecht, inzake het ontwerpplan van uitbreiding,

regelende de bestemming van gronden, gelegen tussen de Molenmeent en de Nootweg nabij de kom Nieuw-Loosdrecht. In dit plan werd op roekeloze wijze en onnodig de fraaie Buitenplaats „Jachtlust” van de heer A. Sprenger geschonden. Ook de heer Sprenger had zich met een bezwaarschrift tot de Raad gewend.

Met genoegen en waardering kan worden gewaagd van het juiste inzicht van het Gemeentebestuur om door verschuiving van de geprojecteerde weg in meer zuidelijke richting en de bestemming van het deel der buitenplaats te wijzigen van „bijzondere bestemming” in „buitenplaats”. Op deze wijze is aan onze bezwaren tegemoet gekomen.

Industrie

Ernstige bezwaren bracht ons Werkcomité bij het Gemeentebestuur in tegen de vestiging van een essence- en extractenfabriek. In hoofdzaak ging het bezwaar om elke industrie toe te laten, terwijl het in het uitbreidingsplan aangegeven industrieterrein o.i. bestemd moet blijven voor vestiging van de in de gemeente aanwezige bedrijven, die geen uitbreidingsmogelijkheid bezitten. Het karakter van Loosdrecht is van huis uit agrarisch en is door de plassen een allerbelangrijkst recreatiegebied geworden. Bovendien is het tot een forensenplaats uitgegroeid. Om van Loosdrecht ook nog een industrieplaats te maken is in strijd met het landelijk aspekt. Het werkcomité verzoekt aan de vestiging geen medewerking te verlenen en zodanige maatregelen te nemen, dat ten opzichte van industrievestiging in Loosdrecht een zeer strenge selectie kan worden toegepast.

Nader vernemen wij, dat met vestiging van een servituut waardoor stankverspreiding en watervervuiling wordt tegengegaan, de vestiging is toegestaan.

Buitenplaats „Nooit Gedacht”

Het buiten „Nooit Gedacht”, voorheen bewoond door wijlen Burgemeester Jhr. R. J. van Swinderen, vraagt de aandacht, omdat het bijbehorende bos te koop is aangeboden. Ons werkcomité volgt met bijzondere aandacht deze aangelegenheid, aangezien dit bos door zijn langgerekte vorm een fraai en sterk sprekend landschapselement is.

Lintbebouwing en kassen

Naar aanleiding van een uitbreidingsplan in hoofdzaken voor het agrarisch deel der gemeente werd een verzoeg tot het gemeentebestuur gericht, dat het gewent is de mogelijkheid van tuinbouw, waaraan het gebruik van kassen verbonden is niet in de gehele gemeente toe te laten. Aangezien het gemeentebestuur geen reden zag in het ontwerpplan een wijziging aan te brengen, werd een soortgelijk bezwaarschrift tot Gedeputeerde Staten gericht. Hierin werd, aangezien het landschapsschoon van Loosdrecht hier in het geding wordt gebracht, tevens de aandacht gevestigd op de wenselijkheid van het ongeschonden behoud van het bos van „Nooit Gedacht” en op de voortschrijdende lintbebouwing langs de Oud- en Nieuw-Loosdrechtse Dijk.

MUIDEN

Burgemeester en Wethouders gaven kennis, dat bouwvergunning was verleend ingevolge art. 20 Wederopbouwwet aan de Chr. Bouwver. „Ons Belang” tot het bouwen van 48 flatwoningen in vier blokken met elk drie verdiepingen aan de Constan-tijn Huijgenslaan te Muiden.

In verband met het historische bezit van het prachtige Muiderslot meende ons Werkcomité dat de bouw van een drierdiepingshuis in de onmiddellijke omgeving van dit kasteel een zodanige ingreep in de silhouetverhouding zou teweegbrengen dat zulk een bouw niet met een artikel 20 W.O.W. mocht worden afgedaan. Burgemeester en Wethouders werden door ons verzocht de vergunning te herroepen.

Tegelijkertijd werden Gedeputeerde Staten ingelicht en aldaar bezwaren ingebracht.

Bij schrijven van 15 Juni 1960 afd. 1 no. 412 deelden Gedeputeerde Staten ons mede goedkeuring aan het besluit van B. en W. te hebben onthouden.

VREELAND

Ons werkcomité maakte in een brief aan het Gemeentebestuur van Vreeland bezwaar tegen het voornemen om aan het Kerkplein in de omgeving van de aan St. Nicolaas gewijde kerk, die in het dorp een zo waardige plaats inneemt, een permanente

houten kleuterschool te laten bouwen. Een vergunning art. 20 W.O.B. was verleend.

Helaas is door Gedeputeerde Staten van Utrecht geen bezwaar tegen de bouw gemaakt.

Tegen het vestigen van een zandbedrijf aan de Vechtoever nabij de Vechtbrug aan de Prov.weg werd actie gevoerd.

Dat dit bedrijf geweigerd kon worden is te danken aan de schoonheidsverordening van de gemeente Vreeland.

Deze verordening werd indertijd op initiatief der Vechtcommissie vastgesteld.

ZUILEN

Wat betreft „Zuileveld” kan worden medegedeeld, dat het gevaar van bebouwen is afgewend en het bos behouden zal blijven. Het is te hopen dat dit in goede handen zal overgaan.

Het bestuur blijft in deze diligent.

PLASSEN EN ANDERE WATEREN EN MOERASSEN

BOTSHOL

Teineinde het bezit der Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in de Botshol te verrijken, werden met onze medewerking pogingen tot aankoop van een gedeelte gedaan. Van particuliere zijde bestond echter belangstelling om tegen hogere prijzen dan door „Natuurmonumenten” verantwoord werden geacht, aan te kopen, zodat de pogingen mislukten. De nieuwe eigenaar is wel iemand, waarvan we overtuigd zijn, dat hij de waarde van Botshol als natuurmonument hoog weet aan te slaan.

Met vreugde hebben wij gehoord, dat de Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten eigenaresse is geworden van het v.m. fort „Botshol”.

KORTENHOEF, Groene Woud

In verband met de uitbreiding van het vuilstorten op de terreinen „Groene Woud” is bij de beoordeling der uitbreiding

overwogen, dat zolang de compostering door de Gooise Gemeenten niet tot stand komt, het vuilstorten een onopgelost probleem blijft. Wel degelijk is door de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten bezwaar gemaakt tegen storting in het zuidelijk deel.

LOOSDRECHTSE PLASSEN

Zoals hiervoor werd medegedeeld zijn deze plassen opgenomen in een in voorbereiding zijnd streekplan. Dit houdt o.a. verband met de bij het Plassenschap Loosdrecht en omstreken naar voren gekomen wens dat een bestemmingsplan voor het gebied van het Plassenschap tot stand moet komen.

Het gevormde Plassenschap werkt met grote energie aan de bevordering van de recreatie, waarbij het landschapsschoon niet uit het ook wordt verloren. In een verordening van dit bovengemeentelijke publiekrechtelijke lichaam wordt ontsiering van de plassen door woonschepen, stortingen van zand of grond e.d. tegengegaan. Ook wordt er naar gestreefd de Breukelerveense Plas zoveel mogelijk als „stille plas” te behouden.

Door het maken van enige reeksen van eilanden waarvan het eerste genaamd „Geitekaai” gereed kwam, wordt er naar gestreefd de oorspronkelijke verdeling van de Plassen, die door afslag der oude ligakkers verloren dreigt te gaan, te herstellen.

Wij hebben vertrouwen in de zegenrijke arbeid van het Plassenschap, in welks dagelijks bestuur twee van onze bestuursleden — zij het uit andere hoofde — zitting hebben.

In de droge zomer van 1959 zijn de Plassen ernstig bedreigd door het inlaten van grote hoeveelheden sterk verontreinigd Vecht-water. Sedert de Amsterdamsche Waterleiding het uitslag-water van de Bethune-polder niet meer door de Loosdrechtse Plassen naar de Loenerveense Plas voert maar buitenom de plassen door een daarvoor gemaakt kanaal, is men voor het op peil houden van de plassen op de Vecht aangewezen. Weliswaar heeft de natte zomer van 1960 en de daarop gevolgde zeer natte winter het ondervonden gevaar voor de kwaliteit van het water weer goeddeels gecompenseerd, maar toch blijft een gevaar aanwezig. Daarom hebben wij ons in verbinding gesteld met de directeur van het waterleidingbedrijf met het verzoek te willen onderzoeken of de watertoevoer naar de plassen niet uit een andere bron zou kunnen komen.

MAARSSEVEENSE PLASSEN

Toen aan ons werkcomité ter ore kwam, dat er voor de Maarsseveense Plassen plannen in de maak waren voor een zandwinning als onderdeel van een ruilverkaveling hebben wij alles in het werk gesteld om in een vroeg stadium gelegenheid te krijgen onze inzichten over deze plannen te kunnen geven. De betrokken autoriteiten wilden hieraan geen medewerking geven op grond van de wens tot geheimhouding.

Ten slotte kwam een ruilverkavelingsplan tot stand, volgens de zogenaamde „multi-purpose” gedachte, waarbij het scheppen van nieuwe tuingrond, zandwinning en een recreatieoord gecombineerd werden, een plan waarbij het winnen van zand ten bate van de stadsuitbreiding van Utrecht sterk op de voorgrond stond, terwijl het hierdoor tevens mogelijk werd tuinbouwgronden tot stand te brengen, terwijl een ontworpen beplanting het zandgat voor recreatie aantrekkelijk zou moeten maken. De biologische waarde van de plassen werd hierbij totaal veronachtzaamd.

In een adres van 25 November 1959 wezen wij het College van Gedeputeerde Staten erop, dat het Vechtplassengebied van unieke natuurwetenschappelijke betekenis is, terwijl de plassen onderling grote verschillen vertonen in milieu, die tot uiting komen in de samenstelling van de daar voorkomende levensgemeenschappen; waarom onze Commissie zich op het standpunt stelt, dat de moeras- en plassengebieden van de Vechtstreek, zo enigszins mogelijk ongerept voor het nageslacht behouden moeten blijven.

Verder werd uiteengezet, dat het plan overduidelijk aantoonde, dat in feite geen sprake is van een veelzijdige behartiging van belangen. Het is duidelijk dat de agrarische wensen en de wensen ten behoeve van de zandwinning de hoofdlijnen van het plan hebben bepaald en dat het element „recreatie” slechts is toegevoegd om het geheel voor de publieke opinie aantrekkelijker te maken. Een project waarbij wezenlijk de bedoeling zou voorzitten de belangen van de recreatie te dienen, zou tot een geheel ander inrichtingsplan hebben moeten leiden. Gevraagd werd de goedkeuring aan het plan te onthouden.

Hieraan is geen gevolg gegeven, zodat dit een verloren zaak werd.

VINKEVEENSE PLASSEN

Door Gedeputeerde Staten is ingesteld een voorbereidings-Commissie voor oprichting van een Plassenschap Vinkeveense Plassen. Als vertegenwoordiger van onze Stichting, treedt op de Voorzitter Ir. J. Loeff.

VERVUILING VAN DE VECHT

Op 22 October 1960 ontving onze Commissie van Burgemeester en Wethouders van Weesp een afschrift van een belangrijk request d.d. 13 October 1960 inzake de verontreiniging van het Vechtwater, met verzoek om adhaesie betuiging bij Z.E. de Minister van Waterstaat.

Naar aanleiding van dit adres heeft ons Werkcomité zich tot Z.E. de Minister van Verkeer en Waterstaat gericht met verzoek om met klem al het mogelijke in het werk te willen stellen om aan de verontreiniging van de Vecht een einde te maken of om de vervuiling te verminderen.

WOONSCHEPENVRAAGSTUK VOOR DE VECHT

Het woonschepenvraagstuk heeft voor ons steeds een onderwerp van zorg uitgemaakt.

Wij betreuren het, dat de Rijkswaterstaat zich blijkbaar op het standpunt stelt, dat deze overheidsdienst generlei verantwoording voor en beperking van dit euvel op zich moet nemen, een standpunt dat ons bijzonder eenzijdig en daardoor onjuist voorkomt.

Het aantal schepen breidt zich nog steeds uit en ook voor de Burgemeesters blijft het een moeilijk vraagstuk, als ter plaatse geen andere ligplaats kan worden aangewezen.

In de eerste plaats willen wij een algemene klacht uiten, n.l. dat een woonschip vrij is van voorschriften inzake architectuur en aethetica of van welstand, terwijl de plaatsing het landschap zonder meer kan ontsieren.

Alleen als een gemeente een andere plaats kan aanwijzen, valt er iets te bereiken.

WEGEN

NIEUW LOOSDRECHTSEDIJK

Door het gemeentebestuur werd een plan tot verbetering van deze weg voorbereid dat bijzonder ingrijpende maatregelen beoogde, waardoor het karakter van het dorp Nieuw Loosdrecht en van een agrarisch deel der gemeente in gevaar werd gebracht. Hiertegen werd een adres gericht aan Gedeputeerde Staten, die 13 April 1959 geantwoord hebben, dat G.S. zich inzake de plannen voor de Nieuw Loosdrechtsedijk tot het gemeentebestuur hadden gewend en dat wij nader bericht tegevoet konden zien.

Ofschoon dit bericht nog uitbleef, is ons gebleken dat de ingrijpende plannen worden ingetrokken. Dit neemt niet weg, dat de gemeente deze dijk wenst te verbeteren, zodat waakzaamheid noodzakelijk blijkt omdat men niet overtuigd schijnt van de wenselijkheid het karakter van dorp en landschap niet onnodig aan te tasten.

VELDBIOLOGISCHE INVENTARISATIE

INVENTARISATIE-COMMISSIE

De inventarisatie-commissie heeft thans de volgende samenstelling: Drs. R. J. de Wit, (voorzitter), Dr. V. Weshoff, J. v. Dijk, K. W. R. Zwart, Drs. S. Parma (leden) en Drs. P. Leentvaar (secretaris-penningmeester, p/a R.I.V.O.N., Soestdijkseweg 33 N, Bilthoven). De commissie vergaderde in de verslagperiode driemaal.

In het voorjaar van 1961 werd te Utrecht een bijeenkomst gehouden van medewerkers aan het biologische inventarisatiewerk. Deze bijeenkomst werd druk bezocht. Drs. P. Leentvaar hield een voordracht over „Veranderingen in de hydrobiologische toestand van de Vechtvlakten”. Hierin werd uiteengezet, dat de Loosdrechtse vlakten sterker geëutrophiëerd zijn en daardoor meer planktongroei vertonen dan 20 jaar geleden. De rest van de tijd werd besteed aan een discussie over het verdere inventarisatieprogramma van de Vechtvlakten, waarvoor veel belangstelling bestond.

PUBLICATIES.

Na de publicaties „Landschap, flora en vegetatie van de Botshol nabij Abcoude” (1948), „Kortenhoef, een veldbiologische studie van een Hollands verlandingsgebied” (1955), verscheen begin 1961 „De Botshol; een inventarisatie van de vogelwereld” van de heren A. J. Wiggelaar en J. Veenman.

Er wordt thans gewerkt aan de samenstelling van een boek over het Zuidelijk Vechtplassengebied.

Na de verschijning van dit boek stelt de Inventarisatie-commissie zich voor over te gaan tot de uitgave van „Mededelingen van de Inventarisatie-commissie van de Vechtplassen”, waarin min of meer afgeronde onderzoeken zullen worden gepubliceerd, die op ongeregelde tijdstippen zullen verschijnen.

INVENTARISATIE ZUIDELIJKE VECHTPLASSENGEBIED.

In de afgelopen jaren werden door verschillende medewerkers onderzoeken verricht, welke verwerkt zullen worden in een boek over dit gebied. Genoemd worden hiervan: Biosociologisch onderzoek van de zodden in Westbroek en Gagelpolder van Dr. V. Westhoff, Dr. J. Lindeman, A. H. J. Freysen en A. J. M. Leeuwenberg; de jaarcyclus van de plankton in de Tienhovense Plassen van mej. F. Escher; de vogels van de Molenpolder van K. W. R. Zwart; hydrobiologische waarnemingen van Drs. P. Leentvaar. De Desmidiaceën van de Molenpolder zullen in 1961 door de heer K. W. R. Zwart bewerkt worden. De heer F. Creutzberg zal een Crustaceënonderzoek van de Molenpolder bewerken.

BOTSHOL

Studenten van de Vrije Universiteit zijn reeds enige tijd bezig met een onderzoek van de wieren van de Botshol. In 1961 zal dit onderzoek worden uitgebreid met een inventarisatie van de lagere dieren.

NAARDERMEER

Er zijn van het Naardermeer vele gegevens aanwezig over vogels en insecten. Er zal getracht worden deze gegevens te verzamelen en ze te bewerken tot een publicatie. Verder wordt er

in 1961 een gecoördineerd onderzoek verricht op het gebied van plantensociologie en entomologie.

LOOSDRECHT

Drs. P. Leentvaar verrichtte als onderdeel van het inventarisatiewerk van het R.I.V.O.N. een onderzoek naar het aanwezige plankton in de natuurmonumenten aan de oostzijde van de Loosdrechtse Plassen, terwijl tevens de invloed van verontreinigd Vechtwater aan de westzijde van de plassen werd vastgelegd.

In het bovenstaande is een overzicht gegeven van de werkzaamheden door het werkcomité verricht. Vele onderwerpen hebben aandacht gevraagd waarbij ook teleurstellingen werden ondervonden.

Het is noodzakelijk om voor het werkgebied actief te blijven.

Met volle moed gaat het werkcomité een volgende verslagperiode tegemoet.

HET WERKCOMITÉ.

Correspondentie-adres Gemeentehuis Breukelen.

INHOUD:

1. Bestuur van het Genootschap	III
2. Ledenlijst	V
3. Jaarverslag	XI
4. Rekening van de penningmeester	XIV
5. Excursieverslag	XV

I. Verslag van de Stichting Commissie voor de Vecht en het O. en W. plassegebied over de jaren 1958, 1959 en 1960	1
---	---
